

OOSTVLAAMSE ZANTEN

algemeen tweemaandelijks tijdschrift
voor volkskunde

XLVII - 1972 - 6

UITGAVEN VAN DE BOND

Verkrijgbaar op het sekretariaat, Oscar de Gruyterstraat 42, B 9000 Gent en op de bibliotheek : Kraanlei 63, B 9000 Gent.

1. **Oostvlaamsche Zanten**, nog voorradig tot zolang de voorraad strekt : 15e, 19e jg., 21e tot en met 31e jg., 33e tot en met 45e jg., tegen 186 F per jaargang. Van de jgg. 1-19 zijn nog enkele losse nummers beschikbaar tegen 55 F per nummer; van de latere jgg. tegen 45 F per nummer. Jaarboek 1945 (jg. 20) van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen : 159 F (leden 106 F). Inhoudstafel op Oostvlaamse Zanten (Jg. I - Jg. XXV), door F. VAN ES : 55 F (leden 42 F). Idem II (Jg. XXVI - Jg. XXXV), door F. VAN ES : 45 F (leden 35 F).
2. **Geïllustreerd Feestnummer** (lustrumnr.) Prijs : 30 F (leden 23 F).
3. **Survivances du Passé**, door A. MARINUS (8 p.). Prijs : 15 F (leden 10 F).
4. **Zur Entwicklungsgeschichte des Bauernhauses mit durchgezapften Ankerbalken**, door J. SCHEPERS (10 p.). Prijs : 15 F (leden 10 F).
5. **Osschaart** door F. VAN ES (overdruk 1945), 28 blz. Prijs 40 F (leden 25 F).
6. **2e Lustrumnummer 1930-1935**. Prijs : 40 F (leden 25 F).
7. **Dit is die Excellente Kronyke van de Brahmisten**, (over het teerlingspe!) door Emile ANDELHOF. Prijs : 50 F (leden 38 F).
8. **Het ontstaan van de Julius-Caesarfeesten te Velzeke-Ruddershove**, door J. en M. JANSSENS-BUYSE. 1940, 10 p., 1 lied. Prijs : 15 F (leden 10 F).
9. **Het Curieus en Vermakelijk Namenboek**, door Em. ANDELHOF. Prijs : 40 F (leden 25 F).
10. **Folklore en Onderwijs**, door L. HOSTE. Prijs : 15 F (leden 10 F).
11. **August Hendrickx, Vlaams Toneelschrijver herdacht met Bloemlezing uit zijn werken**, door Fr. DE COSTER. Prijs : 40 F (leden 25 F).
12. **Pastoor Constant Davillers, Folklorist en folkloristische Figuur**, door F. VAN ES. Prijs : 40 F (leden 25 F).
13. **De Wetterse Reuzen**, door Lic. M. DAEM. Prijs : 30 F (leden 22 F).
14. **Sagen uit Noord-Oost-Vlaanderen**, door Dr. G. DE MEYER. Prijs : 40 F (leden 25 F).
15. **Een Teerlingspel in Gent**, door Lod. LIEVEVROUW-COOPMAN. Prijs : 30 F (leden 22 F).
16. **Spelen mijner Jeugd**, door L. LIEVEVROUW. Prijs : 80 F (leden 60 F).
17. **De levende Folklore van het Gewest Balegem**, door M. BROECKHOVE. Prijs : 70 F
18. **Weerkundige Volkskalender voor het Vlaamse Land**, door M. BROECKHOVE. Prijs : 250 F.
19. **Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruken in het Arrondissement Dendermonde**, door J. PIETERS. Prijs : 150 F (leden 110 F).
20. **Het Volksleven te Wieze. 1900-1950**, door J. VAN HAVER. Prijs 150 F (led. 110 F)
21. **Het Hospies der Kinderen Alijn of Alynsgodshuis te Gent**, door E. LUYKX-FONCKE (met ta'rijke ill.). Prijs 50 F (leden 35 F).
22. **De Rivaliteit tussen Aalst en Dendermonde**, door H. VAN HESE. Prijs 150 F
23. **De folklore van de Hoop in Vlaams-België, vroeger en nu**, door Cl. VANHOUCKE, Prijs : 200 F (leden 150 F).
24. **Het Sterrelied in het Gebied van Dender en Schelde**, door J. DE VUYST. 1968, 175 blz., 189 liederen en 50 mel., (mit einer deutschen Zusammenfassung). Prijs : 250 F (leden 180 F).
25. **Ernest Van den Driessche. Schilder van ons Volksleven**, door R. VAN DER LINDEN, 1968, 32 blz. (op kunstdrukpapier), avec un résumé en français. 2e druk, Prijs : 75 F (leden 55 F).
26. **Catalogus Tentoonstelling 125 jaar Gentse Feesten, juli-augustus 1968**, 44 blz. Prijs 50 F (leden 40 F).
27. **Kinderzang uit Zwijnaarde**. Dr. L. GELBER. Prijs : 70 F (leden 50 F).
28. **Jan de Lichte**. Gerard SIMONS. 32 blz. Prijs : 55 F (leden 41).
29. **De Vinkensport in Vlaanderen (avec un résumé en français)**. 1969, 165 blz., 42 ill. 3 tek., door M. BROECKHOVE. (Nr. X van de Uitgaven van het Alfons De Cockfonds). Prijs : 300 F (leden 200 F).
30. **Van het cijskiesrecht naar het algemeen meervoudig stemrecht (mit einer deutscher Zusammenfassung)** door Albert BRACKE. 1970, 52 blz., 11 ill. (Nr. 31 van de Uitgaven van de Kon. Bond der Oostvlaamse Volkskundigen) Prijs : 100 F (leden 80 F).
31. **Bibliografie Renaat van der Linden**, door R. BERCKMOES, 1971. Prijs 40 F (leden 30 F).

Bij die prijzen is de B.T.W. inbegrepen.

Elk bedrag vooraf storten op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvl. Volkskundigen, Gent. Voor het buitenland + 10 F portikosten.

UITVERKOCHT zijn thans : **Herdenkingsalbum Alf. de Cock - Het Stroodekkersbedrijf** door Cl. Trefois - **Lodewijk De Vriese Bibliografische studie - De Plattegrondsvormen**

OOSTVLAAMSE ZANTEN

TWEEMAANDELIJKS ALGEMEEN TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSKUNDE
ORGAAN V.D. KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

van de dienst voor volkskundige enquêtes in Vlaanderen
en van het internationaal studiekomitee voor ommegangsureuzen

Redaktie : Lic. Renaat van der Linden, Godveerdegemstraat 15, B 9620 Zottegem

Redaktieleden : Lic. Marcel Daem, Dr. René Haeseryn, Maurits Broeckhove.

Ruil en Recensiedienst : Dr. R. Haeseryn, Bibliothek, Kraanlei 63, B 9000 Gent.

Alle stortingen op postrekening nr. 969.46, Bond Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

INHOUD

Prijs : 55 F

R. Van der Linden, A. Brysse, G. Weze, R. Haeseryn, M. D'hont, J. Martin en	
M. Broeckhove : Driedaagse van het poppenspel	186
A. Brysse : Hulde aan Z. E. H. Joris Vandenbroucke	208
M. Daem : Ledeberg - Poppentheater Den Uil	211
C. Van Cakenberghe : De ziel van de Antwerpse « Poesje »	214
M. Broeckhove : Jaarlijkse algemene statutaire vergadering (met verslagen van Mej. H. Depoorter, R. Haeseryn, Mevr. L. Van Dijk en G. Weze	222
Inhoud Oostvlaamse Zanten XLVII (1972)	236

Oostvlaamse Zanten wordt uitgegeven met steun van v.z.w.
Noordstarfonds, Gent.

Driedaagse van het Poppenspel

te Gent op 27, 28 en 29 oktober 1972 in het Museum voor Volkskunde van Gent, georganiseerd door de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en zijn Beheercommissie van het Gentse Museum voor Volkskunde, onder de auspiciën van Prof. Dr. Frans van Mechelen, Minister van Nederlandse Cultuur.

De Driedaagse is in de eerste plaats bestemd om een verdiende hulde te brengen aan de heer Gustaaf DE PUYDT, vijftig jaar Gents poppenspeler en meteen om het dertigjarig bestaan van het « Spelleke van de Folklore », het eigen gezelschap van het Gentse Museum voor Volkskunde te herdenken.

Daarbij waren genoodzaakt zich te laten verontschuldigen : Prof. Dr. Fr. van Mechelen, Minister van de Nederlandse Cultuur; de Hr. I. Van Herreweghe, Volksvertegenwoordiger; de Hr. J. De Grave, Bestendig Afgevaardigde van de Provincie Oost-Vlaanderen; de Heren A. De Decker, G. Temmerman en R. Vandewege, Schepenen der Stad Gent; Lic. H.P. Persin, Sekretaris-Generaal Internationale Jaarbeurs Gent; Prof. em. Dr. R. Foncke, Erevoorzitter Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde; Lic. S. Top, lid van de Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde; Dr. J. Weyns, Konservator Openluchtmuseum Bokrijk; de Hr. A. Roekeloos, Konservator Museum voor Folklore en Regionale Geschiedenis van Ronse; het Poppentheater NELE, Gent; de Hr. F. Van de Vijver, Voorzitter Heemkring Gitschotel, Borgerhout; Prof. Dr. P.J.L. Vandenhoute en de H. G. Rouquart, bestuursleden van de Bond; Mevr. Famelaer-Coene Elvire, Mevr. G. Hebbelynck en de Hr. P d'Alviella, leden van de Bond.

VRIJDAG 27 oktober 1972, om 19.30 u.

Als vanzelfsprekend ving de proloog tot de Driedaagse aan met een jubileum-vertoning door het « Spelleke van de Folklore » met Gustaaf DE PUYDT als Pierke in « HARTEKONING ». De vertoning in twee « schuifkes » kende een groot succes. Eens te meer mochten we konstateren dat, alhoewel het poppenspel in het Gentse Museum voor Volkskunde zich in hoofdzaak tot de kinderen richt, het zeker ook nog door de ouderen kan worden beleefd en genoten.

Voorzitter **Lic. R. VAN DER LINDEN** bracht in naam van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen en het Gentse Museum voor Volkskunde hulde aan de Hr. Gustaaf DE PUYDT.

Een halve eeuw : op de drempel van het leven

Een « driedaagse » volstaat amper om een persoon te huldigen. Waarom? Omdat een kind vaak een groot raadsel is. En omdat Gustaaf De Puydt vijftig jaar lang dat raadsel in zijn hart en in zijn hand heeft gekoesterd. Dat is een wonder op zichzelf!

Pierke is vijftig jaar poppenspeler. Dat staat gelijk met vijftig almanakken van Snoeck, met vijftig Gentse feesten, met vijftig keer een nieuwjaarsbezoek, enz. vermenigvuldig vijftig maal met 52 weken, U krijgt een 2.600. Denk aan twee prestaties om de zeven dagen en u krijgt 5.200 vertoningen, en tweehonderd kinderen per optreden bieden een totaal van een 1.040.000 kinderen. We rekenen met twee prestaties per week, maar in sommige jaren trad Pierke om de twee dagen op, en in het kader van de Gentse feesten tijdens het openluchtspel telt hij dikwijls achthonderd toeschouwers, d.w.z. medespelers! In dergelijke voorwaarden kunnen we gerust getuigen, dat een miljoen, twee- tot driehonderd duizend kinderen het spel van Pierke hebben gezien, gehoord en mee beleefd.

Cijfers zijn rationeel, d.w.z. nuchter, zakelijk, louter voor het verstand bestemd. Maar we moeten letten op het hart en het gemoed. Meer dan een miljoen kinderen heeft Pierke gelukkig gemaakt, die met een blijde stroom in het hart naar huis zijn getrokken, naar een povere tafel, naar een schamel bed, naar een herenwoning. Duizenden kinderen hebben het evangelie van de lach en de levensles van de goedheid meegekregen. Meer dan een miljoen kinderen tonen Pierke een stralend en dankbaar gelaat!

De waarde en het wonder van Pierke ligt in de eenvoud en in het veelvoud tegelijk. In zijn eenvoud treft u hem aan als huisbewaarder van ons museum, als een toegewijd assistent die boeken, prentkaarten, programma's en volkskunst aan de man brengt, die hoffelijk Duits, Frans en Engels praat. Hij draagt de klassieke pet van mannen in dienst van de stad, een zwart dienstpak waar de letter G op de kraag prijkt, en waarop zilveren knopen glanzen. Als hij stapt of achter zijn bureel profijtig aan een dun sigaartje of zijn pijp trekt, is hij immer ongemeen rustig. Hij heeft het nooit druk, maar is steeds bezig met een nota of verpakking, vindt of zoekt geen drukte, zelfs als er tientallen en meer staan te drummen om een ticket te bekomen. Immer is hij gemoedelijk en zachtaardig, hoffelijk en dienstvaardig, met zijn glunderende ogen waakzaam personen en zaken gadeslaand. Voor zijn prestaties legt hij een weergaloze bescheidenheid aan de dag.

Van de morgen tot de avond staat Pierke met een monnellach in dienst van de gemeenschap, van hoog tot laag. Voor de jeugd vertegenwoordigt hij een onbepaalbare en onschatbare waarde. Hij is voor de kinderen de toevlucht, die in elke nood bescherming, veiligheid, hulp en uitzicht verstrekt, langs de wonderpop Pierke om. Wanneer de kinderen Pierke zien, verschuiven alle waarden voor hen. Pierke redt altijd de ongelukkigsten en lost de onmogelijkste situaties op! In de wijde fase van vier tot veertien jaar biedt Pierke aan de jeugd de direkte kans tot zelfontdekking en zelfbevestiging. Zij is geroepen tot grote daden of gewoon dienstbetoon, in kamp tegen onrecht, in verdediging van armen en zwakken, van hulpeloze vooraanstaanden.

In de blijvende figuur en de wisselende rollen speelt elk kind telkens als assistent van Pierke mee, aan de zijde van een koning, aan de stoel van een minister, aan de tafel van een verarmde edelman, bij een afschuwelijke heks of

een liefvallige prinses. Het leven straalt er in zijn ware realiteit en in een ongebreidelde fantazie. Daarin leeft en streeft het veelvoud van Gustaaf De Puydt tegenover zijn uiterlijke eenvoud.

Sociologen speuren in het ontstaan van een sociaal stelsel of verschijnsel naar het korte of lange voortbestaan. De « continuïteit » is een belangrijk punt voor hen. Allerlei factoren kunnen een toestand handhaven, remmen, herstellen, vernielen en bevorderen. Gebeurtenissen kunnen een sociale afstand verminderen of vermeerderen, een rangverschil uitschakelen of tot stand brengen. Vijftig jaar staat Pierke pal in een bestendig ontstaan en vergaan van allerlei nieuwe(?) waarden en in een wisselende aard van onze cultuur en opvoeding. Tijdens de periode 1920-1970 hebben allerlei factoren de jeugd op vroegere en latere leeftijd rijp gemaakt, op sociaal, seksueel, verstandelijk vlak. Seksuele en verstandelijke rijpheid kwam vlugger, sociale rijpheid vaak later, enz. Maar in en door Pierke beleven vele kinderen van vier tot veertien jaar een vorm van evenwicht in hun gemoedsleven, een geleidelijk en gestadig rijpen op sociaal en cultureel vlak, zonder het botsen en knotsen in de maatschappij, met schenden en scheuren van vele waarden. Vijftig jaar lang heeft Pierke zich op psychologisch vlak ingespannen voor de jeugd, eerst in een cité, thans o.a. voor allerlei gehandikaptten. Pierke spant zich weergaloos in. Hij heeft het kind — van de straat — nooit in de kou laten staan!

Door zijn gave om het kind te begrijpen bezit de opvoeder en zeker de poppenspeler de kunst om het kind te grijpen, contact te leggen en te behouden, van het begin tot het einde van een opvoering, gedurende een lange rij jaren, van vier tot veertien jaar. Op psychologisch vlak is Pierke een ware opvoeder en uitmuntende psycholoog. Hij doceert « letterkunde » langs de vele sprookjes, de historische verhalen, de sagen, de operamotieven en andere genres die hij opdient (Oostvlaamse Zanten, XXXXI (1966) 220-222, repertorium van Pierke, vijftig nummers). Professor Jan Dhondt zag in de geschiedenis als sociale wetenschap de ontzaglijke inspanningen van de vele kleine vechters voor de sociale zaak. De professor duldde het wegcijferen en uitschakelen van de nederigen niet. Bij dat vastleggen van sociale vechters staan poppenspelers, en zeker Gustaaf De Puydt, op de eerste rij!

Op het domein van de volkskunde wordt het in en door Pierke een hoogfeest van jewelste: kledij en sieraden, zeden en gebruiken, volksgeloof en verhalen allerlei, raadsels en humor, typen allerlei komen er aan bod. De wetenschap schouwt naar Pierke langs alle kanten. Maar wanneer een Gentenaar vroeg of laat verband zal zoeken tussen geschiedenis en monumenten, zal hij de naam van Pierke aan de Kraanlei gebonden vinden.

Voorwerpen leven alleen dank zij en door de persoon die ze bedient. Zonder de tussenpersoon worden de voorwerpen stom en dood. Door de magische macht van Pierke gaan poppen en tegelijk vele kinderen echt leven. Het is geen louter spel. Het wordt een nieuw, waarachtig en volwaardig leven bij elke vertoning, langs joelen en woelen, kreten en krijsen, het stil hunkeren en angstig uitzien van de

vele kinderen. Alle sociale klassen en rangen, alle levensfazen schuiven hier samen aan.

Bij alle schitterende positieve punten weerklinken er twee negatief, maar in een gouden licht : 1) Pierke denkt in zijn glorieus optreden nooit aan zichzelf, 2) Pierke heeft nooit op gewin gepeinsd. Daarin ligt de waarde van zuivere idealisten : in dienst van groot en klein, dag bij dag, met de hartstochtelijke opgave van de vele gaven, hier voor het aantrekkelijkste en moeilijkste deel van de gemeenschap : de kinderen.

Gustaaf De Puydt, die stamt uit het volkse midden en de kunkerling van het kinderhart als geen ander kent, speelt geen rol, maar leeft voor en met de kinderen, in een eenvoud van woorden, maar in een veelvoud van gevoelens. Zo zijn de volkskundigen : eindeloos dankbaar voor de ontelbare diensten van Pierke, in dienst van groot en klein!

Schepen Mevr. TACKAERT-FOKET A. van haar kant sloot zich bij de hulde aan en haalde herinneringen op uit haar jeugd, in verband met het poppenspel.

De Heer **Albert BRYSSÉ** bracht hulde aan zijn vriend Gustaaf DE PUYDT door een beeld van zijn persoonlijke belevenissen en kontakten met de gevierde te schetsen.

Gustaaf De Puydt, 50 jaar "Pierke"

Vijftig jaar geleden was ik een kleine jongen toen ik met « Pierke » heb kennis gemaakt in de patronaatzaal van de Muide waar de onderpastoor Joris Vandembroucke een poppenkast had opgesteld. Het waren onvergetelijke uren van intens genot waaraan we een blijvende herinnering hebben bewaard. Met een gevoel van diepe erkentelijkheid dank ik die brave mannen die hun zondagavonden opofferden om de kinderen van een werkersparochie een paar uren in de heerlijke sprookjeswereld van het poppenspel te laten verwijlen.

Een van de eerste medewerkers was Gustaaf De Puydt, die de held van de poppenkast deed leven en evolueren met een ongeëvenaard talent, het onovertroffen « Pierke ». De ontelbare fratsen, de guitenstreken en de schitterende heldendaden van onze witgkraagde held brachten ons letterlijk in vervoering. Zijn spetterende uitdrukkingen in het allerheerlijkste Gentse dialect maakten dra deel uit van onze dagelijkse woordenschat. « Pierke » was het levend symbool van de volmaakte held, zoals een kwajongen zich die voorstelde. Hij was de redder van ontvoerde maagden, de wreker van de onschuld en zeker niet in de minste mate de sloeber en geestige kapoen die alles durfde en geen blad voor de mond hield.

Het was dan ook geen wonder dat wij met grote verering en genegenheid Pierkes geestelijke vader bejegenden. Niemand beter dan hij verstond de kunst om tot de kinderziel te spreken. Ik zou bijna durven beweren dat hij een ware pedagoog is, want hij wist in zijn spel steeds het aksent te leggen op de edele gevoelens die zijn « Pierke » bezielde.

Of hij nu al dan niet de schepper is geweest van « Pierke », toch weet ik dat hij aan dit personage zijn eigen persoonlijkheid heeft gegeven op een niet te evenaren wijze. Ik heb reeds vele « Pierkes » in aktie gezien en hoe lofwaardig en kunstvol dit ook wordt gedaan, geen kan mij meer doen geloven in dit personage dan in het « Pierke » van Gustje De Puydt. Ik durf hem dan ook in die zin de geestelijke vader van onze « held » noemen.

Gustaaf De Puydt is in de wereld van het poppenspel opgegroeid. Zijn oom in de « Cité van Vercauteren » had een alombekende poppenkast. « Gustje » werd reeds van in zijn prille jeugd een trouwe medewerker. De hoofdfiguur van de poppen was « Pierrot », die in die tijd een lange arm had. Gustaaf vond, dat dit lichaamsdeel de pop ontsierde en kon zijn oom diets maken dat « Pierrot » erbij zou winnen, als men dit lastige lichaamsdeel inkortte. De oom vond dit idee niet zo mis en met de arm werd ook de naam ingekort. « Pierke » was geboren. Sprekend met een hoge kopstem had onze jeugdige poppenspeler enorm sukses bij het jonge en oude publiek en dit is zo gebleven. Pierke zonder zijn « piepstemmeke » is ondenkbaar. Hoe ons Pierke dat zo reeds meer dan vijftig jaar kan volhouden, blijft een raadsel. « Goa zijn stemme tons nuunt nie vermuiten »?

Volwassen, ben ik met Gustaaf De Puydt bevriend geworden en onze vriendschap is met de jaren hechter geworden. Zo heb ik hem onder vele andere aspecten leren kennen. Vooral in onze parochiale werken en onder andere in de toneelbond ben ik veel met hem in kontakt geweest; want hij is niet alleen een buitengewone poppenspeler, ook op het toneel staat hij zijn man. Ik herinner mij zeer levendig zijn knappe vertolking van de « Wonderdokter » in het gelijknamig spel van Jos. Janssens, zijn onvergetlijke figuur van Beelaert in het zangspel « Het dorp zonder muziek » van Viaene en zeker niet in het minst zijn « weeuwkesfiguur » in het zo luimige folkloristische zangspel « Het Weeuwke van de Muide », een rol die hij meer dan honderd maal heeft vertolkt. Zeer mooie uren hebben we samen gesleten tijdens de herhalingen en de toneelopvoeringen, doorspekt met vele luimige streken en anekdoten, want Gustje was een humorist en een mensenkenner als niet een.

Als mens is Gustaaf een voorbeeld van eenvoud en nederigheid, steeds vriendelijk en hartelijk in zijn omgang, de vriend van iedereen. Op de Muide is hij een bekende figuur die men niet licht zal vergeten. Zijn schoon gezin waarop hij terecht fier mag zijn, mag trots zijn op hem als voorbeeldige echtgenoot en vader. Is Gustje klein van gestalte, in onze ogen is hij groot in zijn taak als mens, in dienst van zijn volk en vooral in dienst van het kind aan hetwelk hij meer dan een halve eeuw het beste van zichzelf heeft geschonken en blijft schenken.

Na de toespraken kwamen de geschenken aan de beurt. Vanwege Bond en Museum ontving de gevierde een mooie ingelijste tekening van uitstekend koloriet voorstellend een pierrot en een pierrette op een trommel van de hand van Midil VAN DEN DRIESSCHE uit Oudenaarde. De Kantwerkstersklub Sint-Katelijne

overhandigde een luxe-editie van Don Quichotte van CERVANTES, verlucht door Gustave DORE. Van zijn medespeler, de Heer Gustaaf NEYRINCK, kreeg hij een uitstekend geslaagde, ingelijste tekening met op de achtergrond de drie torens van Gent en op het voorplan het Gentse Pierke dat nu eens Gustaaf DE PUYDT aan de touwtjes houdt, een werk van de zoon Dirk NEYRINCK!

Mevrouw Gustaaf DE PUYDT werd ook in de toespraken betrokken en in de bloemen gezet. Talrijke bloemstukken waren reeds vooraf in het Museum afgegeven.

ZATERDAG 28 oktober 1972, om 19.30 u.

Na verwelkoming door voorzitter Lic. VAN DER LINDEN van de Heer J. DE BOODT, inspekteur en afgevaardigde van de Minister van Nederlandse Cultuur, van Mej. VAN DEN ABEELE en de Heer CLAUS, afgevaardigden van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen; van de Heer R. MOREEUW, schepen van de Stad Gent en van de Heer Edm. BOONEN, erevoorzitter van de Bond, verleende hij het woord aan de Heer **G. WEZE**, voorzitter van de Beheerkommissie van het Museum. Deze bood volgende historiek.

50 jaar het Gentse Pierke en 30 jaar Spelleke van de Folklore

Meer dan vijftig jaar poppenspel betekent dat wij een terugblik moeten werpen naar de oorlogsjaren 1914-1918. Een tijd dat de ellende onder de minst bedeeden het grootst was. Maar ook een tijd dat, niettegenstaande al de materiële en financiële zorgen die de gruwelen van de oorlog met zich meebrengen, er onder die minst bedeeden mensen waren die ook de geestelijke nood van hun medemensen diep aanvoelden en naar het middel zochten om al die noden enigermate te lenigen. En in het jaar 1916 gebeurde zulk een daad van grootmenselijke waarde, toen een inwoner van het « Beluik van Vercauteren » door de volksmond « de Cité van Verkeitere »⁽¹⁾ genoemd op de gedachte kwam bij de bureu uit « zijn cité » een straaltje zon in hun hart te laten schijnen. Het was Gustaaf De Puydt, oom en naamgenoot van onze jubilaris, die op de idee kwam poppenspel te spelen. Hij herinnerde zich nog de reeds verdwenen poppenspelen uit de jaren 1895 van « Henriëtte Coene⁽²⁾, Oscar en Tuur Vervaecke⁽³⁾ » en het « spelleke van de Dossche's »⁽⁴⁾ en nonkel die sindsdien voor de poppen altijd een grote bewondering

(1) *Cité* — Beluik, vereniging van werkmanswoningen (Gents woordenboek van Lodewijk Lievevrouw-Coopman): Het beluik, eigendom van Th. Vercauteren, fabrikant, vlas- en werkmanspinnerij, Nijverheidslaan 63, was eveneens gelegen op de Nijverheidslaan, vroeger genoemd « Nieuwe Vaart ». Het beluik draagt heden de naam van Wissenhagstraat en ligt vlak voor de spoorlijn die de Nijverheidslaan dwarst.

Volgens: « Beschermingskomiteit der Werkmanswoningen van het Arrondissement Gent. Onderzoek Werkmanswoningen en Beluiken stad Gent. Jaren 1904-1911-1912 » stonden 52 huisjes in het beluik, met 40 gezinnen die 180 inwoners uitmaken, waaronder in die tijd 91 jongeren onder de 21 jaar.

(2) *Spelleke van Henri Coene*, gevestigd in een beluik van 3 huisjes op de Meulestedesteenweg (eigendom van bakker Block).

(3) *Spelleke van de gebroeders Oscar en Arthur Vervaecke*, Makelaarstraat (Muide).

(4) *Spelleke van Dossche* — Vorkstraat (Muide).

en liefde had gekend en er daardoor zelf had gesneden met zeer primitieve middelen doch van grote volkskunst getuigend, plaatst een doodgewone schoollei voor zijn raam met daarop de titel van zijn eerste poppenspel, waarvan hij hoopte toch een twintigtal kijklustigen, grote en kleine, in zijn eigen kleine woongelegenheden te zien opdagen. De toeloop was echter zo groot dat nonkel verplicht was « zijn stove⁽⁵⁾, zijn commode⁽⁶⁾ en de naaimachiene buiten op 't plankier⁽⁷⁾ te zetten ». Zijn spelleke had hij opgetimmerd boven het keldergat dat in zijn woonkamer uitkwam, en elkeen kon plaats nemen op wat er maar te vinden was; later zou nonkel zelf kleine bankjes maken. Nonkel De Puydt, jongste uit een gezin van 19 kinderen, die zelf vier kinderen had, doch waaronder geen enkel ervoor voelde zelf poppenspeler te worden, kreeg de hulp van zijn neefje Gustaaf De Puydt, toen twaalf jaar oud, doch alleen maar om de poppen aan te geven, want nonkel speelde zelf al de rollen, zoals de generaal, de vrouw, de koning, de koningin. Daar het spelleke veel « antrok had »⁽⁸⁾ werd er week na week gespeeld en telkens heel het meubilair op het voetpad, tot wanneer nonkel zijn « koerke » liet overdekken, en met de bankjes die hij zelf had getimmerd en het theater dat ook reeds verbeterd was, een oorlogspoppenspel tot stand had gebracht. Bij « tante Fiene »⁽⁹⁾ nonkels vrouw, kwam inmiddels de handelsgeest naar boven en zij verkocht tegen de prijs van « ne cent een raepe of ne wurtel » en was de wortel niet te groot « dan was 't maor en triepke of een halve cent ». Daarbij ook nog « ne spek »⁽¹⁰⁾ die geschud in een flesje met water oploste tot een geelachtig vocht. Voor de jonge Gustaaf De Puydt zou een bezoek dat hij bracht aan een vrieindje te Evergem aan de grondslag liggen van zijn roeping als poppenspeler.

Het was rond die tijd dat te Evergem aan de Walbrugge een wrede kindermoord was gepleegd, waarvan het relaas breedvoerig aan de jonge De Puydt werd verteld, die het op zijn beurt bij zijn thuiskomst aan zijn nonkel herhaalde. Waarop de reactie van nonkel « Hewel we gaon wij da te naeste weke spelen in 't spelleke, newaer ». Daarop nam nonkel de lei en schreef meteen de titel van het stuk voor de volgende week *De moord aan de Walbrugge in Evergem*. De Jonge De Puydt die tot hiertoe nog steeds poppenaangever was, durfde nu toch schuchter de vraag stellen « Hei nonkel, wie gaot'er da manneke spele? » Waarop nonkel als vanzelfsprekend antwoordde « Hoe, hedde gij daor nog niet op gepeisd dadde gij da moe spele ». Van zulk een antwoord enigszins geschrokken stotterde de jonge De Puydt « Nonkel wa moe kik zège? » — « Hoe, kunde niet zège tegen dienen baes die eu mee pakt, baes waarom doede gij mij mee? Mij moeder zal ongerust zijn da'k naor huis niet kome — en uuk daorbij es da nu zuu moeilijk, ge kunt toch wel schrieme binst ze'eu duud doen? ». Het stuk waarin de jonge De Puydt zijn eerste pop ten tonele voerde als « het vermoorde kind » en nonkel optradt als « de sadist »

(5) *stove* : kachel met plattebuis om op te koken, plattebuis-kachel.

(6) *commode* : kast met brede laden.

(7) *plankier* : stoep, trottoir, voetpad.

(8) *antrok had* : bijval had, belangstelling.

(9) *Tante Fiene* : Tante Jozefien.

(10) *Ne spek* : een snoepje, suikerballetje.

kende enorme bijval en vooral medeleven vanwege de toeschouwers, die met stukken rapen en wortelen de moordenaar bekogelden en hem toeriepen « Laot da manneke los! ».

In deze volkse sfeer had het debuut plaats van de nieuwe en jonge poppenspeler Gustaaf De Puydt. Nonkel speelde zoals het de gewoonte was na elk « groot stuk » ook nog een blijspel waarin de specifieke pop « Pierootse de Langenarme » optrad. Een pop met één normale en de andere een abnormale lange arm. De jonge De Puydt vond in die lange arm iets afschrikwekkends en op de vraag aan nonkel waarom die lange arm, kreeg hij als antwoord « dat dad altijd ezuu geweest was ». Maar tegen de volgende week had tante Jozefien de arm afgesneden en Pierootse had twee normale armen⁽¹¹⁾, waarmede nonkel in het vervolg zijn blijspel opvoerde. Tot dat op zekere keer nonkel geplaagd werd door keelpijn en dit oorzaak werd dat hij de ietwat karnavaleske stem die aan zijn pop Pierrot gaf niet kon uitbrengen en de jonge De Puydt opdracht kreeg « Pierootse te spelen » wat voor gevolg had dat de pop met haar veel jeugdiger stem bijzonder sukses had bij de toeschouwers. En hier krijgen wij weer een voorbeeld van wat de volksgeest en het volks-gemoed vermogen en, hoe zij de nagel juist op de kop tikken. De uitspraak en het oordeel van het volk! Het spel van Pierootse, en de stem en de persoon van de nieuwe jeugdige poppenspeler Gustaaf De Puydt werden door het volk samengesmolten in een enkele pop, en daar in de Cité van Vercauteren ontstond uit de pop Pierootse het GENTSE PIERKE.

Nonkel heeft gespeeld tot omstreeks 1919. Het normale leven hernam stilaan en daarmede ook het vermaak, zodat het spelleke aan belangstelling verloor en de poppen in een koffer op de zolder geraakten. Zo verliepen een drietal jaren waarin De Puydt verder actief bleef bij de jeugd op de Muide, alwaar hij woonachtig was, en waar in 1917 een nieuwe onderpastoor werd benoemd, de E.H. J. Vandenbroucke. Een man die het alras dóór had dat in die volksrijke buurt heel wat te doen viel. Een Vlaamse Kermis werd georganiseerd en onder de attracties had E.H. Vandenbroucke ook graag een poppenspel gezien, want in zijn jeugd in zijn geboortestreek te Maldegem had hij menig optreden gezien van het « spelleke van Sint-Antonius met zijn verksken » door rondreizende gezelschappen; vandaar reeds zijn liefde voor het poppenspel. Oudere poppenspelers uit het Gentse, uit vroeger jaren werden gepolst, waaronder Frans Casteels, Tuur Vervaecke en Oscar Vervaecke en men zou het oudste en nog bestaande spelleke uit Gent, het spelleke van Treze Blèwers⁽¹²⁾ vragen om op de Vlaamse Kermis op te treden. Buiten de wereldtentoonstelling van 1913 te Gent, waar zij onder de naam van « De Arke van Noé » was opgetreden, was Treze met haar spelleke nooit op reis geweest. Maar zij zou komen, samen met haar medespeler Achille Vingevogel, « op een kondiese van in tije ne goeie

(11) *Pierootse*: het tot op heden nog bestaande « Gentse Pierke » met de afgesneden arm bewaard in het Museum voor Volkskunde te Gent. Eerst uit het spelleke van de Cité van Vervauteren en achteraf uit het spelleke van de Muide (schenking E.H. J. Vandenbroucke en Gustaaf De Puydt).

(12) *Het spelleke van « Treze Blèwers »* (Blauwers) gelegen in de Rijke Klarenstraat bij de St.-Lievenspoort.

pot»⁽¹³⁾. En Treze speelde al de mannenrollen en Achille Vindevogel al de vrouwenrollen. Gustaaf De Puydt die als toneelspeler actief was tijdens die kermis in het stuk « Smidse Smee », werd ook als kassier van het spelke ingezet. Men speelde afwisselend één bedrijf spelke en één bedrijf toneel, zij noemden dat financieel « nen truuk »⁽¹⁴⁾ om volk te lokken. Toen dan de kassier zijn halve frankskens indroeg met de woorden « Kijk hier ne kier, directeur »⁽¹⁵⁾ was de spontane Maldegemse uitroep van de onderpastoor « Jongens, jongens, 't es'en sukses, 't es'en sukses ».

Maar, het mocht voor onderpastoor Vandenbroucke niet alleen een financieel sukses zijn, hij wilde het waardevolste, hij wilde geestelijk sukses voor zijn medemens. Zijn droom was een eigen poppenspel voor de jeugd van zijn parochie St.-Theresia op de Muide. Want na de morele schade die aan de jeugd door de voorbije oorlogsjaren was toegebracht, mocht die jeugd zeker niet verder worden verwaarloosd. Kortom die wens om een eigen poppenspel drukt hij uit tijdens een gezellig samenzijn met al zijn medewerkers, na afloop van de Vlaamse Kermis. Waarop Gustaaf De Puydt, zijn medewerker, die intussen ook op het toneel zijn man wist te staan, zich het poppenspel van zijn oom goed herinnerde en daarover de « directeur » inlichte, over het spelke tijdens de oorlog, samen met nonkel en met Pierke. Voor de directeur was er geen twijfel meer. Wilde de jonge De Puydt zijn nonkel eens polsen, of hij zijn spelke niet van de hand deed? Toen de jonge man de vraag tot verkoop van de poppen aan de onderpastoor, dit ten voordele van de jeugd op de parochie, aan nonkel voorlegde, was het antwoord echter negatief. « Ha nie hèn manneke, dat es en stuk van mijn ziele ». De poppen die hijzelf gesneden en gekleed had en er werkelijk ziel had ingestoken, zo maar van de hand doen? Dat de tijden veranderd waren, en er voor zijn spelke geen belangstelling meer was, tot daar toe, maar nonkel De Puydt en zijn poppen waren één gebleven. Maar de directeur evenmin als de jonge De Puydt waren door dit antwoord uit hun lood geslagen. De directeur op aanraden van zijn medewerker, trok samen met hem naar de Cité van Vercauteren die, zeggen wij het terloops « De Ruje Cité »⁽¹⁶⁾ werd genoemd. En zoals gewoonlijk in volksrijke gebuurtjen ging het van deur tot deur en van mond tot mond : « Kijk ne kier daor, ne paster, waor gaot hij binne »⁽¹⁷⁾ — hij es bij Gust binne. »

Dit was op 20 juli van het jaar 1922, en tot hun verwondering zagen de beide geestdriftigen bij hun binnenkomen van de Cité dat nonkel, aan een ijzerdraad gespannen, van zijn huis naar het huis daar tegenover, al zijn poppen had ten toon gehangen, dit ter ere van « ne gedekoreerde uit de Cité ». Want in die tijd werden op 21 juli, de nationale feestdag, de eremetalen uitgereikt. Zo zagen

(13) *Op een kondiese van ne goeie pot* : op conditie, op voorwaarde een flinke pot bier te krijgen.

(14) *nen truuk* : goocheltoer, hier behendig de toestand uitbuiten.

(15) *Direkteur* : aansprektitel voor de onderpastoor die de jeugdactiviteiten onder zijn bevoegdheid had.

(16) *de Ruje Cité* : rode cité, rode kleur der socialistische partij. Deze partij kende er veel sukses bij de inwoners.

(17) *ne paster ...* : een pastoor, waar gaat hij binnen.

zij beiden dat nonkel nog over een vijftwintigtal poppen beschikte. Daar heeft onderpastoor Vandenbroucke dan gepleit voor zijn jeugd op zijn parochie, geholpen door tante Fiene « die diene koefer altijd moest vertrèke veurte kuische »⁽¹⁸⁾, tot nonkel het goede doel inzag, en wij mogen zeggen, het grote offer bracht van de verkoop van zijn poppen. Onderpastoor Vandenbroucke in gezelschap van zijn medewerker, de jonge Gustaaf DE PUYDT, telde daar, van de winst van zijn Vlaamse Foor, 250 frank neer en kocht daar de koop van zijn leven voor het leven van zijn jeugd. En de dag daarna, op 21 juli, gingen Taf Cammaert — vandaag meester Cammaert, advocaat op de Muide — samen met Dolfke Bosman « mee en steekkère »⁽¹⁹⁾ alles bij nonkel opladen, en bij hun terugkeer « op de Muiebrugge draodige 'twiel van de kère en 'twas goed dat 'er iene naor triepleerdege »⁽²⁰⁾ of 't spelke beleefde daar al een eerste avontuur. Vanzelfsprekend werd er niet gedraald en de onderpastoor samen met De Puydt richtten het spelke op in de patronage⁽²¹⁾ boven op een billard, belegd met planken. « En Taf Cammaert bracht twee saorgen⁽²²⁾ mee van zijn huis, voor de façade⁽²³⁾ van 't spelke. »

En dan vertelde directeur Vandenbroucke aan zijn jonge medewerker de geschiedenis van Genoveva van Brabant, het eerste stuk op het repertorium van het van eigenaar veranderde spelke uit de Cité van Vercauteren, en dat daarmee zijn nieuwe naam zou verwerven van SPELLEKE VAN DE MUIDE. Op initiatief van De Puydt werden bij de hoofdvertolkers uit het stuk, bij Genoveva, graaf Siegfried, Gele en « het klein Arthurke » zoals het tot op heden nog wordt genoemd in het huidige Spelleke van de Folklore, ook het Pierke van Gustaaf De Puydt toegevoegd. Het zou er met de nodige kwinkslag en Gentse gevatheid voor zorgen Genoveva en klein Arthurke te beschermen tegen de wreedaard Gele tijdens de reis van graaf Siegfried naar het Heilig Land, in zijn strijd tegen de « Schurken ». Hier bedoelde de volksmond natuurlijk de Turken. En voor de dertig kinderen, leden van de patronage van St.-Theresia van de Muide, en mede voor de poppenspelers werd het stuk zulkdanig sukses dat men na de opvoering de jonge De Puydt toeriep « Baos gaode te naoste weke wére spele » uitroep waarop de jonge poppenspeler zich meteen gewichtig ging voelen en op zijn beurt de onderpastoor vroeg « Direkteur spele we t'naoste weke were? » En de gelukkige directeur vanzelfsprekend, op zijn Maldegems « 'Jcam, maor ge moet aalmaol en kaortse⁽²⁴⁾ mee brengen, want 'k hè te veel gaze⁽²⁵⁾ ». Hij had zijn spelke onder het gaslicht geplaatst samen met een paar kaarsen om toch iets te zien tijdens de opvoering. En bij gaslicht heeft het spelke van de Muide een tiental jaren gespeeld. Het heeft daar in zijn eenvoud enorm grote daden verricht, want wie poppenspel zag

(18) *koefer* ... : Die die koffer altijd moest vertrekken om schoon te maken.

(19) *steekkère* : handkar.

(20) *triepleerdege* : duikelde er naartoe.

(21) *patronage* : katholieke vereniging voor de jeugd met het doel hen de zondagmiddag te vermaken door allerhande spelen

(22) *saorge* : saargie, deken.

(23) *façade van het spelke* : het decor van het vooraanzicht.

(24) *een kaortse* : kwartje, het vierde van een frank, 25 centiem.

(25) *gaze* : gaslicht, gasverbruik.

in zijn jeugd blijft het zich herinneren en het is een bladzijde in het levensboek waaraan echt menselijke vreugden verbonden zijn. Het is vandaag zeker de gelegenheid dit te onderstrepen. Het spelke van de Muide kreeg dan ook stilaan vermaardheid en de bekende oudere poppenspelers uit vroeger bestaande spelkens kwamen er hun kunde en offervaardigheid terug aanbieden o.a. Frans Casteels en Oscar Vervaecke.

Dit waren mannen die middelerwijl goede toneelspelers geworden waren en de standing van het spelke kwamen verhogen, en dat niet alleen met hun spel, maar eveneens door hun taal, want via het toneel hadden zij « op de letter » leren spreken⁽²⁶⁾. Ook Jules De Muynck, die in het reeds vermelde spelke van Henriette Coene had gespeeld, gedurende zeventien jaar, en specialist was in het kleden van poppen, voegde zijn bekwaamheid aan het Spelke van de Muide toe. Zodat in het jaar 1925 voor het eerst buitenhuis werd gespeeld bij de Melomanen te Gent, en buiten de stad, te Dendermonde. En zo kwam het ook dat de pas gestichte vereniging van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen, met hun lokaal in de Lange Steenstraat, in de oude kerk der Geschoeide Karmelieten in 1926 op 6 december een beroep deed op het spelke van de Muide dat er zijn eerste, maar niet zijn laatste voorstelling zou geven.

Want toen het spelke van de Muide zowat aan zijn twinstigste jaar was gekomen en er opnieuw oorlog kwam in 1940, sprak de Hr. J. Boes, de toenmalige konservator van het museum voor folklore, dat door de bond der Oostvlaamse Folkloristen in de Langesteestraat was ingericht, in 1942 de wens uit een poppenspel op te richten in de schoot van de Bond en zijn Museum voor Folklore. En door het feit dat Gustaaf De Puydt er reeds bekendheid had verworven met zijn Pierke in het spelke van de Muide werd hem door conservator Boes het voorstel gedaan de zorg van het nieuwe poppenspel onder de naam van HET SPELLEKE VAN DE FOLKLORE op zich te nemen. Aldus brak een nieuwe poppenspelperiode aan, niet alleen in het leven van poppenspeler De Puydt, maar ook in het bestaan van het Museum voor Folklore. Want de opvoeringen door het Spelke van de Folklore tijdens de Gentse Feesten en de zaterdag en zondag in de zomermaanden vormen een afzonderlijk hoofdstuk. De honderden reizen door het Vlaamse land tijdens zijn dertigjarig bestaan zijn alweer een ander hoofdstuk, en de meer dan 290 titels van spelkens, zijn het bewijs van een streven en een voortdurende vraag naar : « Wij moeten steeds het beste geven ».

Tot op heden zijn die vijftig jaar poppenspel van Gustaaf De Puydt en die dertig jaar Spelke van de Folklore nog onafscheidbaar. Toen in 1965 de erfgenamen van het oude spelke van de Muide, E.H. J. Vandenbroucke en Gustaaf De Puydt, het spelke, dat sedert het ontstaan van het Spelke van de Folklore omstreeks 1942, eveneens met rust was gegaan, door schenking besloten het over te maken aan het Museum voor Volkskunde, prijkt hier dan meteen een bewijs van een halve eeuw poppenspelcultuur in Vlaanderen, die nog steeds elke zaterdagmiddag, nog immer op elke bijzondere aanvraag, en nog steeds tijdens de Gentse Fees-

(26) *op de letter spreken* : meer beschaafde taal spreken.

ten, tijdens de tien jaar dat het Museum voor Volkskunde op de Kraanlei is ondergebracht, werden verdergezet, dit tot grote vreugde en leerzaamheid van grote en kleine enthousiasten.

Maar wij zouden vandaag de volkskunde niet in volle begrip belijden als wij samen met U, achtbare jubilaris, geen oprechte hulde brachten aan uw gewaardeerde echtgenote, Mevrouw De Puydt. Want hoeveel zorg zit er niet verscholen onder al de jubeltonen die wij hier mochten verkondigen, hoevele avonden op reis met het poppenspel, hoevele avonden van zorg van de echtgenote alleen met de kinderen. Mevrouw De Puydt, vandaag willen wij U vooral zeggen dat U ook rijkelijk uw deel hebt in al dat goede, bewerkt door het poppenspel tijdens al die jaren door uw echtgenoot voor ons Vlaamse volk opgevoerd. Dat betekent een flink stuk kulturele welvaart. En dat ons poppenspel in ons Museum voor Volkskunde verder zal bloeien, bewijst ons de voorbeeldige samenwerking in het poppenspel van uw zoon Marc samen met zijn vader, en dat, mevrouw De Puydt, moge U met fierheid stemmen. Want traditiegetrouw evenals hun talrijke voorgangers streven zij ernaar ons volk aan zijn duurzame, eigen waarden te herinneren, aan zijn eigen aard, aan zijn taal, kostbaar bezit van een volk; en die door het spelleke, dat steeds getrouw meegaat met zijn tijd, toch wordt vertolkt op een wijze dat wij aanvoelen dat het onze moedertaal is, een woord waarvan men de warmte die het uitstraalt, jammer genoeg niet meer zo aanvoelen. Een taal ook die in de verpersoonlijking van het Gentse Pierke het begrip Gent en de Gentenaars hoog houdt en die hier gesproken wordt op een wijze, dat zij door elk van ons begrepen wordt, omdat men haar geen geweld aandoet. Dit alles werd in de dertig jaar samenwerking tussen de Beheercommissie van het Museum en de poppenspelers steeds begrepen, en het streven naar een degelijk kultureel programma werd door beide steeds vóór de financiële zijde behartigd. En de opbrengst komt steeds het poppenspel en zijn doel te goede.

Als wij de som maken van vijftig jaar poppenspel Gustaaf De Puydt, dertig jaar Spelleke van de Folklore, met zijn tot op heden 290 titels van poppenspelen, waarin voor de jubilerende speler duizenden opvoeringen liggen besloten, waarin in 1938 de prijs van het Landjuweel gewonnen werd, en dat tot op heden nog steeds in een goede geest van samenwerking tussen de huidige poppenspelers van het Spelleke van de Folklore, Gustaaf De Puydt, Marc De Puydt en Gustaaf Neiryneck wordt geijverd, en dat het succes en de offervaardigheid tijdens al die jaren nooit werden voorbijgestreefd door eigen roem, dan willen wij besluiten met die diep menselijke wensen, uitgesproken door een eenvoudige kloosterzuster, overste van een gesticht voor gehandicapte kinderen, ergens in Vlaanderen, waar u achtbare jubilaris samen met uw medespelers zo menigmaal wonderen bent gaan verrichten en waar die zusteroverste U na de opvoering komt gelukwensen met de woorden «Peterke, Peterke, gij zoudt toch nog niet mogen dood gaan, want moest gij weten hoe lang onze kinderen nog over u spreken nadat gij reeds dagenlang vertrokken zijt ... ». Deze woorden bewijzen meteen de zin van vijftig jaar poppenspel.

Het is ons een grote eer vandaag de tolk te zijn van al de leden van onze Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, van al die goede vrienden van ons Museum voor Volkskunde, van al die poppenspelenthoesiasten, groot en klein, van al diegenen hier aanwezig om u te zeggen, én als huisbewaarder van ons museum én als poppenspeler, «Pierke hêwet zuu nog maor ienigte jaoren uit hèn jongene.»⁽²⁷⁾

Na dit overzicht nam Inspekteur J. DE BOODT het woord waarbij hij persoonlijke jeugdherrinneringen aanhaalde over het poppenspel TONE uit Brussel en de verdiensten van het Gentse poppenspel loofde. Hij overhandigde aan de gevierde, namens de Minister van Nederlandse Cultuur de bronzen medaille van verdienste. Vanwege het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen ontving de gevierde een tinnen schaal en een likeurpakket. Bij het overhandigen van een herinneringsplaket van de Stad Gent, herinnerde Schepen R. MOREEUW zich dat de jeugd vroeger niet zegde « we gaan naar het poppenspel » maar wel « we gaan naar Pierke ».

Nadat de Heer M.A.J. HOSTE het had over mime en poppenspel werden door hem, door erevoorzitter BOONEN, door Lic. VAN DER LINDEN en door vele anderen geschenken aan de gevierde overhandigd.

Groepsfoto van de gevierde en zijn echtgenote met de personaliteiten V.l.n.r. : de hh. Weze, Haeseryn, Boonen, Moreeuw, mevr. G. De Puydt, de hh. Hoste, De Puydt, De Boodt, mej. Van den Abeele, de hh. Claus en van der Linden

Cliché Het Volk.

(27) Pierke hou het zo nog maar enkele jaren vol, hee jongen!

Vóór de openstelling van de tentoonstelling hield **Dr. R. HAESERYN**, konservator, een toespraak bedoeld als presentatie van de jubileumtentoonstelling.

Auditoribus Salutem!

Het is met vreugde dat ik u alweer een tijdelijke tentoonstelling mag voorstellen. Na de zeer geslaagde exposities van dit jaar wordt vandaag de vijfde tijdelijke tentoonstelling opengesteld.

Dit jaar werd door de Beheercommissie van het Gentse Museum voor Volkskunde in de schoot van de Kon. Bond van Oostvlaamse Volkskundigen een grote inspanning geleverd om door middel van tijdelijke tentoonstellingen, ook in de zogenaamde dode periodes, de belangstelling voor het Msueum voor Volkskunde levendig te houden en op te voeren. Naast andere propagandamiddelen blijkt die inspanning goede vruchten af te leveren, want in het voorbije jaar is het aantal museumbezoekers met een vierde of 25% aangegroeid ten opzichte van het vorige jaar.

Mijnheer de Schepene, Geachte Vergadering, u mag ervan overtuigd zijn dat het beheer van het museum door de Beheercommissie en dus door de Kon. Bond van Oostvlaamse Volkskundigen reeds bijna 50 jaar (ook bijna een jubileum) wordt behartigd met grote bezieling en enthousiasme. Ook de huidige leden van die Beheercommissie zijn zich terdege bewust van de taak van een modern museum. Die taak bestaat erin te fungeren als een school (dus de *educatieve* rol) en meteen als een wetenschappelijk laboratorium (*wetenschappelijke* rol). Het wetenschappelijk werk vormt immers de grondslag van de wetenschappelijke popularisering, d.w.z. het op een bevattelijke wijze ter beschikking stellen van het publiek van de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. Het museum voor volkskunde moet in dat licht gezien het bezoekende publiek en de volkskundige wetenschap onbaatzuchtig dienen. Op dit doel stemt de Beheercommissie permanent haar activiteit af. Tijdelijke tentoonstellingen zijn daartoe het middel bij uitstek.

In het raam van het jubileum dat ons hier bijeenbrengt, mocht natuurlijk geen tentoonstelling ontbreken. We hebben ze betiteld « *50 jaar het Gentse Pierke en 30 jaar het Spelleke van de Folklore* » in het Gentse Museum voor Volkskunde.

Zopas hebt u de historiek van beide luiken gehoord en in de catalogus die u bij het betreden van de tentoonstelling wordt ter hand gesteld, kunt u die nog eens nalezen.

Het was een enige gelegenheid om de collecties uit onze reserves in verband met het poppenspel aan het publiek te tonen. Want naast wat in de vaste afdeling **nr. 17 in het museum** staat tentoongesteld, onder meer de « façade » (= decor vooraan dat het eigenlijke toneel omlijst) van het oorspronkelijke *Spelleke van de Muide*, heeft het museum geruime tijd geleden een hele reeks poppen en decors door schenking verworven van E.H. Joris VANDENBROUCKE, alweer afstammend van het vroegere Spelleke.

De Heer Gustaaf De Puydt is eerst officieel opgetreden in het Spelleke van

de Muide en heeft daarna steeds het Gentse Pierke, de Gentse versie van de Pierrot, uitgebeeld in het eigen gezelschap van het Museum. Dit is het « Spelleke van de Folklore », dat werd opgericht onder impuls van een van mijn voorgangers, wijlen de Heer Julien BOES, die we met erkentelijkheid gedenken. Dat zijn initiatief gelukkig was, bewijst de nog steeds stijgende belangstelling voor het *traditionele* poppenspel in het Museum. Ik leg de nadruk op *traditioneel*, maar dit traditionele poppenspel betekent geen verstarring, maar wel aanpassing aan nieuwe toestanden echter zonder een breuk te doen ontstaan met de oorsprong. Hier wordt gespeeld met oude en nieuwe poppen en decors, op de wijze van weleer, hoofdzakelijk improviserend — elke voorstelling van hetzelfde stuk is iets nieuws — en met de sfeer van weleer. Dat alles ondermeer hebben we met de tentoonstelling willen aantonen. Ze is uitsluitend gewijd aan beide « Spellekens » of poppenspelgezelschappen en de jubilaris zelf heeft zijn rijke, iconografische archief, foto's en dokumenten ter beschikking gesteld. Daardoor kon de tentoonstelling uitgroeien tot een hulde aan de pioniers van beide gezelschappen, waarvan gelukkig nog enkelen onder ons zijn.

De bezoeker kan in de expositie kennis maken

- met de vele draadpoppen, met voor de regelmatige toeschouwers klinkende namen o.m. gegroepeerd in vijf tafereeltjes met de aangepaste decors;
- met de techniek van het spel door middel van allerlei rekwisieten en niet-menselijke figuren;
- met enkele lithografieën over « Geneveva van Brabant », de inspiratie voor de decors en de kleding voor het eerste stuk van het Spelleke van de Muide;
- met strooibiljetten, affiches en foto's van de hoogtepunten in het leven van de 2 gezelschappen : het poppenspeltornooi te Gent in 1933 en het landjuweel te Antwerpen in 1938;
- met de weerslag van het Gentse poppenspel in boek en geschrift, inzonderheid de werken van E.H. Joris Vandenbroucke;
- met de inspiratie op kunstenaars, uitgebeeld in pentekeningen en schilderijen, vroeger door Robert Verniers en Leonce De Baets, thans door Dirk Neiryck en M. Penning.

Gisterenavond kwam nog een nieuwe aanwinst binnen, een schilderij van D. Neiryck die de pop Pierke uitbeeldt, die speelt met Gustaaf De Puydt.

De tentoonstelling is tot stand gekomen door de wekenlange inspanning van de poppenspelers van het huidige Spelleke en door al onze suppoosten; maar ze zou onmogelijk zijn geweest zonder het welwillend in bruikleen geven van een reeks voorwerpen en foto's. In de catalogus worden de namen van de personen en instanties uitvoerig vermeld. Zij worden hier allemaal nogmaals speciaal bedankt voor de prettige samenwerking.

U ook, geachte aanwezigen, kunt ons waardevol helpen door in uw omgeving propaganda te maken voor deze tentoonstelling, die tot eind november te bezichtigen is, en voor de permanent geëxposeerde verzamelingen van ons Gentse Museum voor Volkskunde. Al die nieuwe bezoekers zijn reeds hartelijk welkom.

Daarop verklaarde de Hr. M.J.A. HOSTE de tentoonstelling voor geopend. De aanwezigen bewonderden de expositie, tekenden het guldenboek en genoten van de receptie. Een catalogus werd ter gelegenheid van de tentoonstelling uitgegeven⁽²⁸⁾.

ZONDAG 29-10-1972, om 15.00 u.

Een belangrijk punt in de Driedaagse was het forumgesprek over « Poppenspel Vroeger en Nu ».

De Heer **Aug. J. BAL**, hoofdinspekteur voor Jeugd en Vrijestijdsbesteding nam na het welkomstwoord van de moderator Lic. VAN DER LINDEN en de omlijning van het doel van de Driedaagse als inleider het woord.

In eerste instantie bracht hij een warme hulde aan Gustaaf De Puydt en schakelde fijnzinnig over naar zijn standpunt inzake poppenspel.

De naam van een pop als dusdanig heeft geen belang. Hoofdzak is het « zijn » van een poppenspeler. Daar moet een werkelijke kommunikatie bestaan. Hij zag het spel van vier standpunten of polen uit : 1° de kunst en het menselijke, omdat het immer een algemeen menselijk element blijft en dat daarin kunst kan domineren, 2° de wortels in het verleden, daar is een traditie waarin het leven vasthaakt, 3° een symbool, waar de creatie op de voorgrond treedt, met het inzicht mensen te vormen en een getuigenis af te leggen van het leven en de gevoelens, van het streven en van de problemen, waar de jeugd zichzelf ontdekt, desnoods in een vorm van kontestatie om, 4° de echte eenheid tussen pop en speler. Alles wat naar façade of het oppervlakkige ruikt, hoort er niet bij. Alleen de ziel en de bezieling telt.

Als tweede spreker kwam de Heer **Maurice D'HONT**, sekretaris van het Vlaams Verbond voor Poppenspel, zetel Gentbrugge, aan het woord :

Sta mij toe deze causerie aan te vangen met een schijnbaar domme vraag : Wat is poppenspel? Het antwoord op deze vraag is niet zo eenvoudig als men zou vermoeden, meer zelfs, het poppenspel omvat zoveel dat het praktisch niet te definiëren valt. Volgens « Van Dale » is het een spel, vertoning of opvoering met poppen of marionetten. Maar daarmee is niet alles gezegd. Hoeveel verschillende soorten teaterpoppen bestaan er immers niet, gaande van de hand-, stang-, stok-, draad-, en staafpoppen tot het huidig modeverschijnsel waarbij er gebruik wordt gemaakt van diverse voorwerpen zoals ragebollen, bezems en allerlei keukengerie.

Voeg daarbij dat met al deze soorten poppen en voorwerpen ook alle mogelijke vormen van dramatische kunst voor het voetlicht worden gebracht : toneel, opera, operette, cirkus, variété, revue en show en U zult akkoord gaan dat een duidelijk omschreven antwoord op de gestelde vraag zo maar niet voor de hand ligt.

(28) Catalogus samengesteld door R. HAESERYN (VIII + 9 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 5 ill.) met een historiek door G. WEZE « 50 jaar het Gentse P'érke en 30 jaar Spelleke van de Folklore » (Uitgave 1972 Kon. Bond Ovl. Volksk. Gent). Prijs : 30 F.

Het is steeds een raadsel welke spektakelvorm wij zullen te zien krijgen van een ons onbekend poppentheater. Naar gelang de persoonlijke voorkeur gaat van de meest traditionele poppen tot de stoutste en verstdoorgedreven surrealistische en abstracte experimenten, zal het voor de enen een openbaring, voor anderen een ontgoocheling zijn.

Aan welke soort poppenspel men de voorkeur moge geven, geloof ik niet dat er een minderwaardige vorm bestaat, al dienen wij rekening te houden met het gevaar dat minderwaardige beoefening de ware aard van deze aan het volks gemoed ontsproten kunstvorm bedreigt.

Zoals het niet volstaat een knap tenor te zijn om een groot kunstschilder te worden is evenmin een verworven faam in een andere kunsttak een garantie voor goed poppenspel. Kijk maar naar sommige voorstellingen op het scherm van onze B.R.T. en trek zelf uw konklusie.

Er dreigt eveneens gevaar in het feit dat sommige poppenspelers of die er althans willen voor doorgaan, het poppenspel beschouwen als een goedkoop middelje om zakgeld te verdienen, die zich nauwelijks of helemaal niet bekommeren om de inhoud van het stuk, vlotte tekst en uitspraak, presentatie van de poppen, aangepaste belichting en verzorgde dekors, dat het al ruim voldoende is kinderen met poppen wat bezig te houden om poppenspeler te zijn, maar hierbij vergeten dat hun handelwijze het poppenspel in diskrediet brengt.

De echte poppenspeler, beroepsspeler of amateur, bekommert zich in de eerste plaats om de techniek, de kwaliteit en de gaafheid van het stuk dat hij ten tonele brengt en streeft steeds naar verbetering op alle gebied.

In tegenstelling met sommige andere Europese landen spelen onze Vlaamse poppenteatrs op een paar uitzonderingen na bijna uitsluitend voor een kinderpublik. Voorstellingen voor volwassenen kennen bij ons een zeer matige belangstelling of worden met wisselend sukses bijgewoond daar waar men het poppenspel beschouwt als een folkloristische eigenaardigheid. De volwassene is er nog steeds van overtuigd dat het poppenspel een verzetje is voor kinderen. Voor hem is poppenspel synoniem van kinderspel. Niet alleen deze verkeerde zienswijze, maar ook de televisie zit er voor een groot stuk tussen dat onze mensen liever thuis in hun knusse zetel naar het scherm zitten te kijken of te gapen dan zich naar het teater te begeven, tenzij er een behoorlijke portie naakt wordt opgedist.

Wij mogen de moed niet laten zakken. Mijns inziens zal de huidige toestand waarbij het merendeel van het volwassen publik hunkert naar sensatie- en sekspektakels niet lang aanslepen en mogen wij ons in de nabije toekomst aan een gunstige kentering verwachten. Van die gelegenheid zou dan ook gebruik moeten worden gemaakt om de interesse van het volwassen publik voor het poppenspel op te wekken, wat slechts mogelijk is als de overheid voldoende materiële en financiële steun verleent. Er zou onverwijld moeten gestreefd worden naar de oprichting in alle grote steden van een goed gelegen en volwaardig stadspoppentheater. Het V.V.P. deed destijds bij het stadsbestuur van Gent voetstappen om het

interieur van het bijzonder goed geschikt «Torentje» op de Vrijdagmarkt te laten ombouwen tot poppenschouwburg, maar bereikte geen resultaat. Akkoord dat het nooit een winstgevende zaak zal worden, maar is dat ook niet het geval voor onze stedelijke opera's en schouwburgen? Ons kultuurbeleid zowel op stedelijk, provinciaal als nationaal vlak heeft toch andere oogmerken, of niet soms?

Van deze gelegenheid wil ik ook gebruik maken even over het Gentse Pierke te spreken in verband met de verwarringstichtende artikels die in de pers verschenen zijn.

Het dagblad «Het Laatste Nieuws» van 14 juli 1972 publiceerde een artikel onder de frappante titel: «Tien dagen poppenspel met twee Pierkes in «Den Uil», maar het echte Pierke in het Museum voor Volkskunde».

Laat mij toe er eerst en vooral op te wijzen dat Pierke een figuur is uit het Gents traditioneel poppenspel, heel wat ouder dan onze oudste generatie, zijn ontstaan is zelfs bij benadering niet te bepalen.

Het Gents Pierke is geen persoon maar een poppenspelfiguur die volkomen los staat van zijn vertolker en thuis hoort in alle Gentse poppenteatrs. Als vertolker kan men wel het oudste, het jongste of het beste Pierke zijn, maar nooit het echte want dan zouden alle andere vertolkers valse Pierkes zijn en dat is geenszins het geval. Wel ere wie ere toekomt, het is wellicht aan de vertolker van Pierke van het «Spelleke van de Muide», Gustaaf De Puydt te danken dat het Gents poppenspel niet teloor is gegaan, en Pierke zo'n grote populariteit heeft verworven.

Wat dan de twee Pierkes betreft in «Den Uil» moet het mij van het hart dat ondanks de goede bedoeling twee Pierkes in één poppentheater thuishoren als twee hanen in één kippenhok. Laten wij de waarde van ons uniek Pierke niet verlagen door er een figuur van te maken als de tien kleine negertjes.

In en ander dagbladknipsel las ik volgende uitlating van een Gents poppenspeler: «Pierke moet verdwijnen. Ik vind dat we niet vooruit kunnen als we steeds maar met Pierke blijven zitten. Het dialect is aan 't verdwijnen en meer en **meer kinderen** verstaan het niet meer».

Dat dergelijke woorden uit de mond komen van een rasechte Gentenaar van de Brugse Poort, alwaar hij geboren is en er nog steeds woont, gaat boven mijn petje, tenzij ik zijn jeugdige leeftijd als ekskuus, ook al vermoed ik dat zogezegde vernieuwers van het Gents poppenspel zijn mening bijtreden, poppenspelers echter voor wie de druiven te groen zijn, als je begrijpt wat ik bedoel.

Pierke is en blijft de ziel van het Gents poppenspel, het idool van de jeugdige poppentheaterbezoekers en een figuur die niet alleen bij ons maar ook in Nederland de grootste bijval geniet. Pierke staat in geen enkel opzicht de vernieuwing van het Gents poppenspel in de weg. Zijn verdwijnen zou een verarming betekenen. Vernieuwing ligt niet bij de Pierkesfiguur, maar wel bij de regie van het stuk door het oordeelkundig toepassen van allerlei hulpmiddelen die de moderne techniek biedt. Kinderen die Pierke niet verstaan, zijn een kleine minderheid overgekultiveerde snoeshaantjes die er beter zouden aan doen in de huiskring hun dialect te

spreken dan, zoals veelal het geval is, een soort geradbraakt Nederlands in de zin van datgene wat ik eens hoorde van een dame die tot haar peuter zegde : « Speel schoon met uw eemerken in 't ges binst dat ik de bate kuis want ik moet avance maken ».

Het dialekt heeft evenveel bestaansrecht als het algemeen beschaafd en is er zelfs de voedingsbodem van. Het heeft een sappigheid, pittigheid en kleur die het algemeen beschaafd mist. Hoeveel meesterwerken in literatuur en toneel werden al niet geschapen in het dialekt, zoals « De filosoof van 't sashuis ». « Peegie », « Het gezin van Pamel » en noem maar op. Welke waarde zouden deze stukken nog hebben mocht men ze « zuiveren » van het dialekt?

Er bestaat dan ook geen enkele reden om het dialekt uit het poppenspel te weren. Hoeden wij ons echter voor overdrijving, zowel in de ene als in de andere zin, de gulden middenweg blijft steeds de beste

Laat Pierke en andere lokale typen hun dialekt spreken en de andere personages beschaafd, zo ontstaat er zelfs een contrast dat het poppenspel ten goede komt. Laten wij vooral Pierke niet verminken door zijn taal te vernederlandsen om enkele kortzichtige taalpuriteinen ter wille te zijn.

Ten slotte nog een woordje over spelen op band, nog een streven van vernieuwers. Vernieuwen is niet altijd verbeteren en dat is zeker hier het geval. Vergeten wij immers niet dat in het poppentheater steeds een wisselwerking heerst tussen de improviserende spelers enerzijds en het met het spel medelevend publiek anderzijds dat spontaan in het spel betrokken wordt, de echte sfeer van het poppenspel die enkel kan geschapen worden als er « life » gesproken wordt. In het poppentheater moet het publiek kunnen genieten van wat het T.V.-toestel in de huiskamer hem niet kan bieden.

Spelen op band in het poppentheater is dode, ingeblikte kunst, enkel in noodgevallen verantwoord, een middel om de gemakzucht of onkunde van degenen die er geregeld gebruik van maken te verbergen.

De bandrecorder kan het poppenspel uitstekende diensten bewijzen, maar dan uitsluitend als hulpmiddel voor het weergeven van passende geluiden en omlisteride muziek.

De derde spreker was de Heer **Jan MARTIN**, voorzitter van het Vlaams Verbond voor Poppenspel, zetel Antwerpen, die uiterst blij en tevreden was omdat hij gedurende drie dagen het feest had meebeleefd en een kijk had gekregen op de Gentse toestand(en). Hij kon zich de traditionele situatie in de Arteveldestad niet voorstellen omdat daar geen rechtstreekse vergelijking met Antwerpen mogelijk is.

Zijn spreekbeurt, na de zitting genoteerd, was als volgt :

« Blik ik rond mij in deze edele kring... » om het met Wolfram von Eschingbach uit Wagners Tanhäuser te zeggen, dan voel ik me even als een Antwerpse hond in een Gents kegelspel. Dat onwennig gevoel heeft een dubbele oorzaak : Eerstens, omdat ik mij hier zowel in de zaal als aan de groene tafel omringd weet door mensen uit de stoere stede en tweedens omdat de Antwerpse poppenspelers

gewoonlijk enigszins geringschattend over het poppenspel in het Gentse spreken. « Het is daar nog een droeve zaak met het poppenspel » wordt er zoal gezegd « want ze zitten daar nog vast in de traditie ». Gedurende de beide voorbije zittingen is mij echter duidelijk geworden dat het hier om een heel andere traditie gaat dan die wij kennen uit onze Antwerpse « Poesje » en, om mijn dwaling toe te lichten enerzijds en om van U vergiffenis te krijgen om die dwaling wil ik U enkele dingen vertellen over het poppenspel zoals het in Antwerpen vroeger was.

Een theater leeft voor en door zijn publiek. Laat dit een slogan zijn die geldt voor elke schouwburg, hij was door en door waar voor de « poesjenellenkelder ». De « Poesje », althans diegene die nu nog bestaat, want ten tijde van Conscience waren er vele, was gelegen in de Repenstraat vlak tegenover het Vleeshuis in volle Schipperskwartier. Ons die buurt voorstellen zoals ze was in die tijd wordt elke dag moeilijker want nergens werden meer krotwoningen gesloopt dan precies daar. De straatjes waren er smal, ongeplaveid en met duidelijke hoogteverschillen. Het was een buurt waar het stonk naar teer, hout, specerijen, huiden en excrementen van mens en dier want de meest elementaire hygiëne was er een onbestaand begrip. Al wat man was deed er zijn behoefte tegen de dichtbijzijnde muur terwijl de vrouwen het dienden te stellen met één « gemak » per huis, soms zelfs één per gang of per steeg.

De bewoners van deze buurt waren dokwerkers, natiegasten, stouwers en zeelui. Als ontspanning hadden deze mensen de kroeg en het danslokaal. Wanneer het weer niet al te bar was troeften de jongeren bijeen in een portaal of bij een keldermond en er werd verteld : heksen, spoken, duivels en watergeesten waren in deze verhalen schering en inslag. En dan was er ook nog de « Poesje »!

In de « Poesje » kregen de verhalen een ongekende realiteit.

De spelers waren mensen uit dezelfde buurt die na het dagelijks werk hun poppen sneden en samenbonden, die elkaar de rollen voorzegden, want de meesten waren ongeletterd, en die repeteerden. Het publiek leefde zo sterk mee met het wel en wee van zijn poesjenellen dat er soms met allerlei fruit gesmeten werd en dat een man met een lange roede de orde met ijzeren hand diende te handhaven. Het spel en de taal waarin gespeeld werd kwam zo van het volk. Nobelen en koningin spraken zo deftig als dat kon, daartegenover stonden die van het kleine volk die zich uitdrukten in onversneden Antwerps.

Voor het volk van het Schipperskwartier was hunne « Poesje » wat toneel, ballet en opera voor de betere burgers was. Sommige stukken werden weken aan één stuk avond aan avond vertoond. Een stuk zoals « Malegijs » telde niet minder dan vijftientig afleveringen. Bij de stukken die aldus in « feullentonvorm » werden gespeeld onderbraken de spelers de voorstelling net als het heel spannend ging worden opdat het publiek de volgende avond zou weerkomen.

De nu nog bestaande kelder dateert volgens een in de zaal aangebracht opschrift van 1848 maar het is vrijwel zeker dat in de eerste helft van de negentiende eeuw er meerdere poesjenellenkelders waren.

Na de eerste wereldoorlog ging de publieke belangstelling voor de « Poesje » echter teloor. Omstreeks de jaren dertig werd de laatste poesjenellenkelder gesloten. Dank zij de inspanningen van de Antwerpse folklorist Jan De Schuyter en vele anderen werd de kelder van de Repenstraat aangekocht door de stad Antwerpen. Thans wordt de « Poesje » beheerd door het Museum voor Volkskunde. De speler Neel Van Cakenberghe is echter nog opgeleid door Pol Van Bogaert wat wil zeggen dat hij de teksten nog door overlevering heeft leren kennen. De « Poesje » speelt nu weer gedurende vijf of zes dagen per week en de vereniging die een voorstelling wil op een welbepaalde dag dient deze maanden vooruit te bespreken. Soms wordt er zelfs tweemaal per dag gespeeld zodat ik me niet aan overdrijving meen schuldig te maken bij de bewering dat de « Poesje » zowat vierhonderd voorstellingen per jaar geeft.

Ten allen tijde heeft de « Poesje » zich tot een publiek van volwassenen gericht. De taal die er gesproken werd en wordt is niet voor kinderen bestemd. Weliswaar kan het inrichtend bestuur kiezen uit « een vertoening veur iestekommunikantjes, een halfzoute of een « zoute » vertoning, maar het zal bij geen enkel zinnig mens opkomen om met zijn achtjarig dochtertje naar een voorstelling in de oudste schouwburg van Antwerpen te gaan.

Tussen de beide wereldoorlogen ondergaat het poppenspel in Vlaanderen een hernieuwing. Er is ruime belangstelling voor dit traditionele theatermedium. Wanneer ik even de lijst der deelnemers aan het Landjuweel voor poppenspelers van 1938 doorloop dan vinden we daar drie stangpoppenspelen naast de Poesje van Pol Van Bogaert. Daarnaast speelden twee stang-en draadpoppenspelen van het Gentse type namelijk « Het Spelleke van de Muide » dat er de eerste prijs won en het poppenspel « Pax » van Armand Suls. Het draadpoppenspel was er vertegenwoordigd met Jan Brugmans en als enig handpoppentheater trad Leen Verhaert op. De vier laatstgenoemde theaters speelden in het algemeen beschaafd Nederlands en richtten zich voornamelijk tot een kinderpublik. Hoezeer de Antwerpenaars ook van hun « Poesje » houden, geen modern poppenspeler zal het in zijn hoofd halen om nu nog in onvervalst « Antwerps » voor een kinderpublik op te treden.

Ten tijde van het landjuweel van 1938 speelt de « Poesje » van Pol Van Bogaert buiten wedstrijd. Hij behoort tot de traditie en wat traditioneel is kan niet vergeleken worden met wat zich modern noemt. De « Poesje » zoals wij hem nu kennen is een levend stuk museum.

Daartegenover staat dat de Gentse traditie in 1938 precies zestien jaar « jong » is en zich bij het Landjuweel op de eerste plaats gewerkt heeft. Zo groot is de faam van dit Gentse theater dat vele poppenspelen ook buiten Oost-Vlaanderen hun naam aanpassen en zich « Spelleke » gaan noemen. Ik denk in dit verband aan « Het Spelleke van Teune » en ook nog aan « Het Spelleke van den Donk » van Marcel Verbist.

In 1947 beschreef Jan Brugmans mij het Gentse Pierke als volgt : « Tussen een groep statig akterende stangpoppen evolueert Pierke, een watervlug draadpopje,

dat overal tussendoor wipt en op alles zijn zeg heeft. « Zo heb ik eergisteravond dat Gentse Pierke van « Het Spelleke van de Muide » ook aan het werk kunnen zien, watervlug en met een radde tong. Deze Gentse figuur is dan ook geen vijftig jaar oud, ze is vijftig jaar jong!

Gisterenavond, bij het openen van de tentoonstelling, drukte Dhr M.A.J. Hoste zijn gevoelens van vrees uit. Hij vreesde namelijk dat er in dit colloquium gezegd zou worden dat Pierke zou moeten verdwijnen om de plaats te ruimen voor Tijn. Vanwaar die vrees? Vanwaar die Tijn zouden wij ook kunnen vragen? Tijn Uilenpiegel is U natuurlijk allen welbekend. Tijn is een Vlaamse figuur bij uitstek. Nochtans, waar we in 1940 nog geen enkel theater vinden waarin Tijn centraal staat, daar vinden we er thans wel een twintigtal. Vooraleer hierop verder in te gaan wil ik het even hebben over de nationale poppenkasthelden in de verschillende landen van Europa. In elk poppenspel is er altijd het ene of het andere personage dat het hoge woord voert en dat de lieveling is van het publiek. In Nederland is dit Jan Klaassen. In Frankrijk was het Polichinelle en in Engeland Punch. Deze beide namen zijn vervormingen van het Italiaanse Pulcinella zoals trouwens ook het Antwerps « poesjenel ». Na de Franse Revolutie creëert de Lyonese zijdewever het personage Guignol dat zulk een opgang maakt dat voor elke Fransman het woord « un guignol » ook poppenkast betekent. In Rusland vinden we in het handpoppentheater een verre neef van het Gentse Pierke want de Italiaanse Pierrot werd daar Petrosjka, U allen welbekend via het ballet van Strawinsky. In Duitsland speelde sinds onheuglijke tijden Kasper op alle jaarmarkten. Het is nu precies in Duitsland dat tussen de beide wereldoorlogen het poppenspel op een zeer hoog niveau stijgt. De groep van de Hohnsteiner o.l.v. Max Jacob krijgt er een zeer grote bekendheid. De jaarmarktfiguur Kasper wordt er de verpersoonlijking van de goede, steeds opgeruimde, vrolijke gast. De onderwijzer Leen Verhaert speelt weldra met een Kasper in zijn school te Vilvoorde. Joris De Waele schaft zich eveneens poppen aan bij Max Jacob en speelt in de stijl van de Hohnsteiner. Hij paste de naam van zijn hoofdfiguur echter aan en noemde ze Tijn, een naam die voor een Vlaams theater voor de hand ligt. Sindsdien zijn vele theaters in Vlaanderen Tijn als hoofdpersonage gaan voeren. Persoonlijk zie ik Tijn niet zo goed in de poppenkast. Voor mij is Tijn meer de schalk uit menig volksverhaal die de spot drijft met zijn medemensen, hij is een symbool van verzet tegen de verdrukker en zo treedt hij ook te voorschijn uit de werken van Auctor, Charles De Coster en Herman Teirlinck. Een theater dat Tijn als kenpop heeft moet Lamme Goedzak tegenover hem plaatsen en Nele naast hem en dat deed totnogtoe niemand. Het is mogelijk om Tijn-poppenspelen te schrijven gaande van schalkse guitenstreken tot scherp hekelende geëngageerde maatschappijkritische stukken. Ik kan mij niet verzoenen met een Tijn die de rol van Kasper speelt.

Om te sluiten wil ik na wat ik hier tijdens deze driedaagse zag en hoorde over het Spelleke van de Muide en het Spelleke van de Folklore de slotzin van Dhr. D'hont uit een feestrede tijdens het derde poppenfestival van het V.V.P. te

Gentbrugge bijtreden en zeggen : « Leve het Gentse Pierke » en laat mij er aan toevoegen : « en zijn bezieler Gustaaf De Puydt! ».

Na de uiteenzettingen volgde een vrij geanimeerde bespreking. Daaruit lichten we volgende tussenkomsten :

De Heer **Gustaaf DE PUYDT** is van oordeel dat b.v. bij het gebeurlijk oprichten van een stedelijk poppentheater (toespraak v.d. Hr. D'hont) dat door subsidies in stand zou worden gehouden, de traditionele speelwijze en de te gebruiken taal niet aan banden mogen worden gelegd. Het is volgens hem ondenkbaar dat het Gentse Pierke met het ABN hetzelfde effect zou bereiken als dit het geval is met het Gentse dialect.

De Heer **Gustaaf NEYRINCK** wijst op de geringe belangstelling vanwege de onderwijsinstellingen voor het poppenspel, dat nochtans creatief kan inwerken op de verbeelding van de kinderen, al ware het maar om zelf aan poppenspel te doen en/of zelf poppen te vervaardigen. Hij wijst ook op het gevaar dat voortspruit uit het niet voorhanden zijn van een opleidingscursus voor nieuwe poppenspelers.

In verband met het laatste punt suggereert de Heer **Gustaaf WEZE** dat de Beheerraad van de Bond het organiseren van een opleidingscursus voor poppenspelers in overweging zou nemen.

Over het dialect of geen dialect in het poppenspel vestigt **Dr. R. HAESERYN** de aandacht erop dat op 10 maart 1973 te Sint-Niklaas een colloquium zal gehouden worden over « TAAL EN TONEEL », waarbij ook het poppenspel kan worden betrokken.

Na een gemoedelijk samenzijn rond de koffietafel eindigde de Driedaagse in de beste stemming.

M. BROECKHOVE

Hulde aan Z.E.H. Joris Vandenbroucke

Aansluitend bij voorgaande luisterrijke viering van het Gentse Pierke zouden we aan onze plicht tekort schieten moesten we Z.E.H. Joris VANDENBROUCKE bij de huldiging niet betrekken. Immers, hij heeft door de oprichting van het Spelleke van de Muide het voortbestaan van het Gentse Pierke bewerkstelligd.

Als kleine, maar oprechte huldeblijk willen we aan de promotor de volgende bijdrage van de Heer Albert BRYSSÉ opdragen.

DE REDAKTIE

Toen Z.E.H. Joris VANDENBROUCKE onderpastoor was op de Muide.

Het ligt niet in mijn bedoeling een soort biografie te schetsen van deze volks-geliefde priester of hem als heemkundige, folkloristisch auteur en uitzonderlijke poppenspelkenner voor te stellen, maar slechts enkele herinneringen neer te pennen.

Ik was nog een bengel toen E.H. Vandenbroucke in 1922 op de Muide belandde. Ik was sinds luttele tijd misdienaar en in deze funktie had ik dus zeer nauwe betrekkingen met de clerus van mijn parochie, die aan de zo strenge H. Theresia van Avila is toegewijd. In Gent en biezonder op de Muide spreekt men van « De parochie van d'êwe Treeze » in tegenstelling met de parochie van « De jonge Treze » of St.-Theresia van Lisicux op « De Brugse Puurte ». In elk geval moet E.H. Vandenbroucke een voorliefde gehad hebben voor beide Theresia's, want op de Muide was hij onderpastoor en op « 't kleine Trezeke » is hij jarenlang de geëerde en geliefde pastoor geweest.

In die eerste hoedangheid heb ik met hem kennis gemaakt. Ik vond hem geweldig sympathiek en ik besloot op de slag hem dit in alle vormen van vroomheid en ijver voor mijn heilige taak te tonen. Helaas, de weg naar de hel ligt bedekt met goede voornemens en « Menierre den onderpaster » heeft spoedig ervaren welk vlees hij in de kuip had. Zijn oordeel was vernietigend : « de gruuftste kapoen van guul de Muije » en daarmee kon ik het stellen. Dit belette niet dat hij voor die kapoen een onvergetelijke herder en vriend is geweest. Waar hij ook kwam, hoorde men zijn gulle lach. Zijn gezappige Maldegemse gewesttaal deed denken aan gesmokkelde Hollandse roomboter en dito sigaren. Joris Vandenbroucke is een zoon van het malse Maldegem. Zijn vader was een apoteker, zeer populair in de gemeente en alom bekend als « Mijnheer Emiel ». Bij hem ging men te rade voor alle kwalen en in het biezonder wanneer men geplaagd zat met een lintworm, want daarvoor kende hij een feilloze remedie. De oude mensen van Maldegem kunnen daarover meespreken. Men zal zich wel eens afgevraagd hebben of onze apotekerszoon zou kunnen aarden op één der meest beruchte parochies van de Gentse stede, want de Muide was toen berucht als een rode burcht, waar een pastoor niet zeer welkom was. Ik herinner mij hoe de bedevaartders die naar Oostakker trokken liever een omweg maakten langs de Dampoort omdat ze bang waren van de dokwerkers die hun beeweg niet zeer op prijs stelden en vaak luidruchtig hun vijandschap lieten blijken. Maar dan kende men de nieuwe onderpastoor niet. Hij zou het hart van dat ruwe arbeidersvolk veroveren; daarvoor was hij naar de Muide gekomen en daarvoor zou hij ijveren en hij heeft zijn slag thuis gehaald. Waar tegenover de jonge priester eerst uitgesproken vijandigheid, daarna onverschilligheid ontstond, ontwapende hij stilaan de meest verstokte tegenstander want « zoo ne vriendelijke paster oan ze nog nuunt niet gekend! ». Waar vroeger een priester een straatje om ging om niet voorbij de verzamelplaatsen van de dokkers te moeten komen, daar zag men nu onze jonge herder omringd door luid pratende, lachende en druk doende havenarbeiders die hun sympathie voor hem niet onder stoelen of banken staken. Dat er een traktatie met een paar pinten

op volgde, hoeft niet gezegd. Weldra was onze Maldegemnaar volledig op de Muide ingeburgerd. De haven was zijn domein. Ik heb nog horen zeggen, dat hij zelfs een praatje ging slaan met de kraanmannen hoog boven in hun kabine.

In de parochiale werkmanskring heeft hij wonderen verricht. Nooit was het ledenaantal zo groot en de jonge priester werd door zijn « mannen » op de handen gedragen. Op de bolbaan, aan de kaarttafel of aan het biljart, overal was hij de animator. Zijn bloeiende voetbalklub lag hem nauw aan het hart, en hij schrikte er niet voor terug een partij mee te spelen. Ik heb dat eens bijgewoond op het veld aan de Afrikalaan. Ik stond versteld, toen ik hem zag lopen met zijn toog opgerold zodat men zijn onbedekte benen zag. Ik was verbaasd dat een onderpastoor benen had, juist zoals de gewoonste sterveling en ik onderzocht mijn geweten of dit vertoon wel met de zedigheid strookte. Dat een onderpastoor ook een voornaam had, was voor mij een geweldige revelatie. Onze pastoor noemde hem altijd « Zors » (Georges) en ik vond het mensonwaardig hem zo te durven noemen; voor mij was zijn voornaam en familienaam « Meniere den onderpaster », wat hem door zijn heilige staat van de gewone stervelingen moest onderscheiden. Hij sprak toch ook de pastoor niet aan met « Tseef », want de pastoor had ook een voornaam nl. Jozef, dat heeft een kollega misdienaar mij onthuld. Dikwijls ben ik op het matje moeten komen bij de onderpastoor voor allerlei baldadigheden, waaraan een tienjarige bengel zich kan schuldig maken. Zo herinner ik mij op de houten afsluiting in de St.-Theresiastraat een zedeloos opschrift te hebben aangebracht. Ik had namelijk in een opwelling van liefde voor de een of andere Dulcinea geschreven : «Dat is mijn lief » met daarnaast het surrealistisch portret van de teerbeminde. Een paar flinke rukken aan mijn oren heeft spoedig aan mijn liefdesontboezemingen een einde gesteld.

Als er een aktiviteit op de Muide is geweest waaraan E.H. Vandenbroucke zich met hart en ziel heeft gegeven, is het zeker zijn jongenspatronaat geweest. Een groot deel van de jeugd van de Muide uit die tijd zal zeker een onvergetelijke indruk bewaren aan die heerlijke zondagavonden. De kleinsten mochten blijven tot 20 u. terwijl de jongelingen van 17 en 18 jaar er nog een uurtje langer mochten vertoeven. Ze mochten zelfs even mee naar de parochiale kring, wat men als een geweldig voorrecht beschouwde. Het hoogtepunt voor ons, kleine snaken, was het moment als de onderpastoor een vertoning van het poppenspel aankondigde. Dan ging er een gejuich en getier op uit die joelende bende en men kon zijn pret niet de baas.

Nog altijd is mijn hart vervuld met een oneindige dankbaarheid voor die brave mannen van het poppenspel : Gustaaf De Puydt, Frans Casteels, Oscar Vervaecke en Juul De Muynck die hun zondagavonden opofferden om de jeugd van de Muide onvergetelijke stonden van poppenspelgenot te verschaffen.

Uit die jongelingschaar van het patronaat stammen flinke mensen dewelke aan die ijverige priester veel te danken hebben, want hij zorgde niet alleen voor hun zieleheil. Ook hun materiële belangen behartigde hij. Hoeveel werkhuizen en

fabrieken heeft hij niet afgelopen om de een of ander aan werk te helpen. Hoeveel huisgezinnen die in nood verkeerden, werden niet getroost en geholpen wanneer ze op hun onderpastoor beroep deden. Waar hij kwam, was er vreugde en blijdschap, want zijn steeds goed humeur werkte aanstekelijk.

Het geval van de oude Karel uit de Loodsenstraat is mij bijgebleven. Karel was een niet bijster vriendelijke grijsaard. Regelmatig zat hij aan zijn deur, wanneer de maandag onze onderpastoor naar de werkmanskring trok. Hij droeg de priesters niet in zijn hart en stak zijn gevoelens niet onder stoelen of banken. Maar onze onderpastoor gebaarde dit niet te merken en gaf vriendelijk goedendag. Karel spuwde verachterlijk op de grond. En elke week herhaalde zich het spelletje, tot wanneer het zover kwam dat die hardnekkige vriendelijkheid van de priester ten slotte het hart van de oude Karel veroverde en hij nu elke maandag verlangend uitzag naar « diene giestige paster ».

Toen Karel op zijn uiterste lag was E.H. Vandenbroecke reeds verplaatst naar St.-Jan Baptist. Karel die sedert zijn eerste Kommunie nooit meer in de kerk geweest was, had altijd gezworen : « nuut giene paster aan zijn bedde te willen ». Toen zijn oude Siska hem vroeg : « Koarel zoen we ne kier giene paster doen koome » mompelde de stervende : « Ter mag iene koome moar t' moe den diene van de Brugse puurte zijn ». En E.H. Vandenbroucke heeft hem de laatste sakramenten toegediend.

Vijfenvertig jaar geleden verliet hij onze parochie, maar de oudsten van onze wijk en die van mijn generatie hebben een onuitwisbare herinnering aan deze volksgeliefde priester in hun hart bewaard. Wanneer ik hem nu soms in onze stad ontmoet, spreekt hij mij nog aan met het zelfde kleine naampje als eertijds « Alberke » en dan bekruipt mij nog altijd hetzelfde zalig gevoel als in mijn kinderjaren ... en mijn hart vloeit over van oneindige dankbaarheid.

A. BRYSE

Ledeberg – Poppentheater Den Uil

De agglomeratie Gent is een poppentheater rijker geworden. Te Ledeberg startte begin 1971 een spelleke onder de benaming « Den Uil ». Het ontstaan en de betekenis van deze niet alledaagse gebeurtenis verdient wel genoteerd te worden.

Laten we eerst de poppenspeler Jean-Pierre Haegeman voorstellen die ons

welwillend te woord stond. De Hr. Haegeman (°1949) is 23 jaar en besteedt zijn vrije tijd aan de groei en bloei van zijn poppentheater. Vanaf zijn 13 jaar speelde hij in het theater « Harlekijn » dat destijds geleid werd door de E.H. Rogiers, onderpastoor te Ledeberg. In de patronage geraakte hij vertrouwd met de techniek en de routine van het vak. Die leerschool is voor hem zeer nuttig geweest, omdat daar de kiem van zijn spelerstalent tot ontwikkeling kwam. Zijn verdere ontplooiing dankt hij aan de hoedanigheden en gebreken die hij opmerkte in « Harlekijn », een spelletje dat ongetwijfeld op zekere verdiensten kan bogen. Nadien kwam de Hr. Haegeman in contact met het

Cliché « Het Volk » theater « Festival » te Gentbrugge; hij was er een paar malen te gast als medehelper. In 1971 stak hij dan van wal op eigen krachten. Hij maakte zijn eigen poppen, maakte zijn eigen eenvoudig decor, schreef zijn stukken en huurde een burgerhuis in de Doorgangstraat 7 te Ledeberg, dat na nodige accomodatie, ingericht werd tot poppentheater.

In zijn taak wordt de Hr. Haegeman bijgestaan door een paar jonge medewerkers, nl. de Hr. Marc Vincent, wiens vader vroeger het poppenspel « Sneeuwwitje » bezat en de Hr. Herman Verlinde, beiden 15 jaar. Ook de broer van Jean-Pierre hanteert de poppen met kennis en ervaring. Zelfs zijn ouders springen dagelijks in de bres om het talent van de poppenspeler tot volle ontplooiing te laten komen en hem te helpen in zijn materiële zorgen.

De hoofdfiguur van het spelke is Pierke. Traditioneel blijft hij de man die met alle moeilijkheden van anderen geconfronteerd wordt en de problemen van iedereen weet op te lossen. Ook de Pierrot hoort in het gezelschap. Hij is de broer van Pierke. Hij belandde er eerder toevallig toen een andere speler te gast was in Den Uil en zijn Pierrot niet wou prijsgeven voor Pierke. De jeugdige kijkers vonden Pierrot niet onaardig en vroegen dat hij op 't toneel zou blijven bij Pierke, wat dan ook gebeurd is. Pierrot is de man die het leven aan de lichte kant bekijkt, nergens kwaad of moeilijkheden ziet en 't werk aan anderen overlaat. Een derde voorname pop is het vollkstype Louis, zeer goedaardig van karakter maar dat niet op de tenen mag worden getrapt. Ook een ander volkstype Karelke is van de partij. De hoofdfiguren spreken dialect, de bijkomende personages spreken beschaafd Nederlands. Thans bestaat het patrimonium uit 150 poppen, bijna alle gemaakt door de Hr. J.-P. Haegeman uit een kneedbare grondstof die voldoende weerstand biedt om elk spelke te overleven.

Op de man af, stelden we aan de poppenspeler J.-P. Haegeman de vraag welke invloed de persoonlijkheid van de heer Gustaaf De Puydt, alias het Gentse

Pierke van het Spelleke van de Folklore, op hem heeft uitgeoefend. Zijn antwoord was geenszins ontwijkend. Jean-Pierre koestert voor de heer Gustaaf De Puydt een zeer grote achting. Hem willen nabootsen heeft geen zin. Om met succes te kunnen vertrekken met een Gents poppentheater is men vanzelfsprekend aangewezen op de figuur « Pierke » als hoofdpersonage. In de eigen figuur « Pierken » schuilt de persoonlijkheid van de poppenspeler; Jean-Pierre copieert het Spelleke van de Folklore niet; hij creëert een nieuw poppentheater naar eigen visie. die geen stagnatie mag zijn van 't oude poppenspel. Jean-Pierre voorziet in een nabije toekomst nog meer het accent te moeten leggen op de beschaafde taal, ter vervanging van elke dialectvorm. De kinderen spreken Nederlands op school. op bus en tram, bij hun vriendjes thuis. Waarom zou een beschaafde ommegangstaal een storend element zijn in hun ontspanning?

De naam van het theater « Den Uil » is aan een weddenschap te danken. Toen er een keus moest worden gedaan tussen de namen « Moriaan » en « Sloebertje » zei de Hr. Jean-Pierre Haegeman tegen zijn broer dat het theater even goed « Den Uil » kon heten. En waarom niet? De broer twijfelde aan de durfkracht van Jean-Pierre, die dan toch voldoende moed opracht om « Den Uil » op het theater te schilderen. En zo is het dan bij die benaming gebleven.

Een belangrijk methodisch en pedagogisch aspekt van het poppentheater Den Uil is het betrekken van het jeugdig publiek in de evolutie van het stuk. Op een bepaald ogenblik staat het toneel stil en stelt één van de poppen vragen aan de kinderen over het gebeurde of over feiten die in het vooruitzicht worden gesteld. De antwoorden van de kinderen verwerkt de pop in een groepsgeprek; de spelers houden dan rekening met de opvatting of met de suggesties van de kinderen.

Het poppentheater treedt ook op buiten Ledeberg en behaalde reeds eervolle onderscheidingen bij poppenfestivals o.a. voor de medewerking van het publiek tijdens de vertoningen.

Het repertoire is zeer verscheiden. De sprookjesverhalen blijven hun aantrekkingskracht uitoefenen, wat niet belet dat allerlei andere thema's de aandacht boeien als ze worden getransponeerd in de taal en binnen het begripsvermogen van de kinderen.

De vertoningen hebben plaats op zaterdag en zondag van 14.30 uur tot 16 uur. De fans voor het Gentse Pierke groeien nog met de dag; een bewijs dat het poppenspel nog behoort tot het levende volksleven.

M. DAEM

De ziel van de Antwerpse « Poesje »

INLEIDING

« Poppenspel-poppenspeler ». Welke magische woorden! Welk element van het poppenspel moet het publiek bekoren? Eerst en vooral *het gebarensel van de pop* en daarna *het gesproken woord*. Maar alles hangt af van de poppenspeler zelf en dan nog is de taal van een poppenspeler zo rekbaar! Een poppenspeler b.v. die zéér handig enkele « draadpoppen » een ballet, een figuurdans op het toneel laat dansen op de « muziek » van een langspeelplaat kan een mooi en handig effect bereiken. d.i. « show-poppenspel », maar dit houdt niet in dat deze speler een « akterend poppenspeler » is.

In het ware poppenspel voert de speler zelf het woord en moet hij zodanig zijn toeschouwers bezielen, dat zij vóór zich slechts levende personages zien, dat zij zelfs in deze marionetten zich zelf erkennen, in blijde en droevige ogenblikken, als sterke en zwakke en sociaal bewogen mensen. Zo iets kan alleen een goed poppenspeler verwezenlijken, als hij de echte ziel van het poppenspel begrijpt. Niet alleen zal een dergelijk resultaat ettelijke oefenjaren vergen, maar in de allereerste plaats praktische mensenkennis veronderstellen. Hij moet ook de geest van de oude en de nieuwe tijd aanvoelen. Inderdaad, elke pop die hij ten tonele voert, moet hij een eigen karakter kunnen schenken, dat door karakteristieke humor gekleurd is, want geen enkel volk kan op het gebied van humor de Vlaming evenaren.⁽¹⁾

Er zijn twee categorieën van poppenspelers. Zij, die met de « handpop » voor het « klein » publiek spelen. Zij voelen de geest van het kind aan. Hun poppen handelen als kinderen. Zij vermogen de kinderen in het poppenspel te betrekken. Publiek en speler worden er één geheel.

Een dergelijk poppenspeler is evenwel nog niet geschikt om voor een « groot » publiek op te treden : omdat hij de aard van dat grote publiek niet zó aanvoelt, slaagt hij er niet in dit publiek voor 50% te laten meespelen. De kijkers ook echter moeten volledig opgaan in zijn spel. Om dit te bereiken dient de speler met zijn hart te spelen, een rijke woordenschat te beheersen, te kunnen improviseren en mag derhalve niet uit zijn lood te slaan zijn als er iets achter de schermen misloopt. Hoe meer zijn publiek bezield geraakt, hoe meer hij zijn ziel, zijn kennis en kunde zal kunnen aanwenden. Ziedaar dus de verklaring van de magische woorden : poppenspel-poppenspeler.

DE ANTWERPSE POESJE

Verschillende letterkundigen hebben over de « Poesje » geschreven. De ziel van

(1) K.C. PEETERS : *Eigen Aard*; grepen uit de Vlaamse folklore. Antwerpen, 1947 (2e druk). blz. 167.

de speler hebben zij eigenlijk niet doorgrond, omdat zo'n speler zich zo maar niet aan een « vreemde » blootgeeft.

Letterkundigen, die vermoedelijk geen voet in de poesjenellenkelder hebben gezet, schreven inderdaad over de Poesje. De reden kan iedereen gissen. Andere literatoren woonden hoogstens één vertoning bij. Het beste boek over de Poesje is nog immer dat van JAN DE SCHUYTER: *De Poesje van Antwerpen, zijn spelers en zijn speeltakten*. Antwerpen, 1943. Hij deed hiervoor een beroep op poesje speler Pol Van Bogaert. Maar toen Pol voor De Schuyter gegevens opstelde, zegde hij tot mij: « Neel, het is maar een vage optekening. Gij weet beter dan wie ook, wat er nog tussen die regels zou moeten staan, maar gij hebt alles in uw hoofd, onthoudt het heel goed. Maar er moet toch iets over de Poesje opgetekend staan ». Zoals onze voorgangers staan wij gesloten tegenover de schrijvers. Zij komen uit een voor ons vreemde omgeving, spreken niet zoals wij, geven blijk van een meerderwaardigheidsgevoel. Doorgaans gemakzuchtig verzoeken zij om alle teksten, de spelgeheimen, een levenslange ervaring. Zij leggen beslag op onze interessantste foto's, munten uit door een verregaande ondankbaarheid. Wij voorkomen dat de Poesje geïmiteerd wordt. Maar met hart en ziel leiden wij begaafde helpers (afkomstig uit de oude Antwerpse volkswijken) op, opdat de Poesje, een grote parel Antwerpse volkskunst, in de toekomst niet zou verdoffen, laat staan verloren gaan.

Als ook ik op het toneel sta en mijn poppen in de hand voel, dan alleen ondervind ik geen enkele terughoudendheid, want deze poppen betekenen een stuk van mijn eigen leven. Mijn eigen humor weerspiegelt zich in deze houten poppen en dan vooral bij de « Voddebalen », de vertegenwoordigers van het « werkvolk ». De « Neus », de « Kop », de « Bult » of de « Schele » zijn mijn boezemvrienden. Deze voddebalen onderscheiden zich door ruwe taal en zeden, maar zij zijn eerlijk en goedgehartig. Met hen ben ik openhartig, omdat ik door afstamming uit hun milieu kom.

Mijn beste vriend is de « Neus », de aanvoerder der voddebalen. Deze houdt volgens de traditie geen blad vóór de mond: tegen de Koning durft hij zeggen: *« Sire, wilde gij eens rotten en zelf gaan vechten of denkte gij dat Wij zó stom zijn. En daarbij vraag het maar aan uw ministers, die denken ook, dat ze verstand in pacht hebben! »*

Het is door zijn « vuil bakkes » en zijn kritische zin dat hij de lieveling van het publiek is.

Ik zal U nu eens in de ziel van mijn oude leermeester, Pol VAN BOGAERT, laten blikken door middel van zijn authentieke « soldatenbrieven ».

Luik den 3 November 1890.

*Zeer beminde Vriend Pol, en gij Josvien en klein vrientje en gij
ook beminde vriend Neel*

*met gedagten vol schrijf ik U allen eenige woorden, want hier heb ik niet veel rust den eenen
roept lans hier en den anderen lans daar, het is tijd voor de stof, het is hier altijd wat ook, beminde*

Vriend Pol, kan ik of alles nog niet verstaan par la flamgous enz. enz. Maar ik zoo zoo veel moeten schrijven. Beminde vrienden, ik heb ook uwen brief die gij mij hebt geschreven met het gemoet vol gelezen, als ik docht dat ik bij U nu niet meer kon zijn, maar ik zal moet hebben want ik heb al voor twee dagen konsee kunnen krijgen die ik niet heb gewillen, want dan zou ik moeten wachten tot in de Zomer en nu zal ik met den Nieujaar 8 of 6 dagen krijgen en dan denk ik eens veel plezier met U allen te maken, want dat kan ik hier niet want als wij het ongeluk moesten hebben van in een Estaminet te gaan waar een Orgel staat, dan hadden wij 4 dagen bak. Maar dat wij daar niet mogen komen, vraag ik niet als ze hier maar niet zou bot waren, want als wij het ongeluk hebben van een voet mis te zetten als wij op het plein zijn dan is het boer of ezel lans hier en daar en hebben wy het ongeluk van tegen te klappen 8 dagen arrest dat is te zeggen dat wij dan niet s' avonds uit gaan of Zondag ook niet. Ook hoop ik als dat gij allen in volle gezondheid moet zijn ook als ik een ding mag vragen het is een klein verzoek en hoop ik als dat gij mij dit niet zult weigeren van voor mijne Scheelen veel zorg te dragen en hem een klak te maken gelijk ik er een moet dragen tegen wil en dank ook het nummer 12 op zetten dan als ik s' avonds alleen in mijn bed zijn zal ik denken en U allen zien en dan zal ik op het Tiater hem zien gaan want kon er nog maar bij zijn dan zoo ik willen van hier tot in Antwerpen op mijn bloote voeten gaan maar ik verliet weder mijnen moet ik gaan den brief sluiten en veel moed en korasie scheppen en denken dat het toch geen Eeuwigheid is en schrijft mij ook wat gij aan het spelen zijt en hoe ver gij zijt met het stuk dan zal ik hier vertellen aan mijne kamaraden daarmede sluit ik mijnen brief en blijf in afwachting

gegroet Uwen vriend Leopold

Mijn adres is

Monsieur Leopold Jos Van Bogaert
12 Regiment de Linge 3e Bataillon
4 Compagnie

Liege

Brief niet gedateerd (vermoedelijk begin dec. 1890)

Zeer Beminde Vriend Pol

Met groot plezier heb ik Uwen brief ontvangen waarin gij mij twee franken opzend waar voor ik U duizendmaal dank dat gij zoo goed zijt jegens mij. Ach beminde vriend Pol die senten zal ik U duizendmaal weder geven zoo ik zal gedaan hebben met de poesenel te spelen voor die dwangwet ja Geachte Vriend hoe dikwijls heb ik al gedacht dat gij mij zooveel waarheid hebt gezegd zelfs heeft hier in Luik een Meeting geweest van de sociale partij en de smaat waarmede zij die ongelukkige werkmensen hebben overladen is niet om uit te staan wij waren gekonsinjeert om bij het eerste ogenblik op te schieten maar alles was hier zoo kalm. De Werkman ging over de straat deftig als het maar kon zijn. Maar beminde Vriend hetgeen onze luitenant zei was onverdraachelijk luistert wat hij zei. Beminde soldaten ik heb U te zeggen al wie ik zal mede zien loopen met die bandieten zal ik straffen met de grootste straf die een soldaat kan onderstaan enz. enz. te veel is niet genoeg, maar het herregste is als dat hij de grootste smeer...pat is van de Compagnie. Beminde Vriend had ik moeten schietten ik had hem naar den anderen wereld gezonden ook heb ik vier of vijf kameraden die van mijn gedacht en van ons presiege zijn.

Ook beminde Vriend hebt gij mij geschreven als dat met de Nieujaar gij een Maatschappij zult hebben, dan beminde Vriend Pol zal ik mede kunnen spelen want ik zal voor 8 dagen in konsee komen en dan Vriend Pol zal toch mijn hart eens kunnen ophalen, want ik droom s' nachts als dat ik aan het spelen ben. zelf mijn kameraden hebben al gevraacht wat dat ik altyt raas in mijn ijgen aldat zij niet kunnen slaapen dat zij een bidon water zullen pakken en op mijnen kop goeien, zelfs mag ik niet uitgaan ik moet voor allen vertellen. geen zucht hoor ik dan opslaan, zij luisteren allen zoo dat eenen van hun het ongeluk moest hebben van te spreken dat zij zouden vechten zoo beminde Pol speel ik passant ook maar zonder Poesjenellen. Daarmede Vriend Pol gaan ik mijnen brief sluiten ooppend dat hij u zal voldoen.

En nogmaals dank voor de gunst die gij voor mij gedaan hebt ook vele Komplimenten aan

fien. klein fientje Neel Eugenie enz. en aan alle andere vrienden en hoop ik asdat nieuwjaar daar al gauw zal zijn en dan zullen wij ons tog wel eens goed amuseren. velle komplimenten aan alle mijne vrienden Bijzonder aan mijne schelle dat ik hem int kort zal komen bezoeken.

Uwen Vriend tot ter dood

Leop. Jos Van Bogaert

12 Regiment de Linge

3/4. a Liege

Leopold Joseph Van Bogaert werd geboren te St.-Niklaas op 17 december 1870. Reeds op zevenjarige leeftijd kwam hij met zijn ouders naar Antwerpen wonen. Op zijn tiende jaar werd hij knechtje bij poesjespeler Leopold Pasmans (Antwerpen 1831-1904). Hij was door de Poesje gefascineerd, wat Pasmans niet ontging. Hij mocht van deze de poppen vasthouden en zo stilaan helpen akteren. Zoals zijn leermeester werd Van Bogaert schouwveger of « schavies ». Hij huwde laat. Zijn echtgenote was de zuster van Jozef Van Campen, stichter van « Van Campen's Folklore-Kleintoneel ». Pol Van Bogaert, in de wandeling : Paatvedette (= Potverdekke, zijn geliefd krachtwoord) bewoonde een « achterhuizeke » in de *Bogaerde*-straat (sic). Pol kende zijn «stukken» van buiten (een vereiste voor een poppenspeler) en sprak steeds een rederijkerstaal. Wegens zijn ongenueanceerd karakter trok hij vaak verbolgen weg uit de « Poesje van de Reep », doch keerde immer weer. Hij overleed te Antwerpen, in het St.-Elisabethgasthuis op 2 oktober 1941.

De medegedeelde brieven zijn gericht aan Pol Pasmans. De hier vermelde poesjenel « den Schelen » was zijn persoonlijk eigendom en wordt thans bewaard in het Volkskundemuseum der Stad Antwerpen.

Nu ik even deze knappe poppenspeler van de « Oude Poesje » aan het woord heb gelaten, die sommige woorden neerschreef zoals hij ze op de poesjescène uitsprak, volgen enkele bijzonderheden over de enig overgebleven poesjenellenkelder te Antwerpen, de « Poesje » van het Repenstraatje.

Deze « schouwburg der armen » (hoogstens honderd plaatsen) werd aldaar gesticht in 1848 en o.m. bezocht door « vader » Hendrik Conscience. De poesje bevindt zich in de schaduw van het « Vleeshuis », eens het gildehuis van het vleeshouwersambacht, en is gelegen in het internationaal beruchte « Schipperskwartier ». Vlakbij de poesje bevinden zich straten waar de vrouwen van lichte zeden huizen, vrouwen die « schone altaarbeeldekens » werden genoemd, omdat zij volgens het volk deden denken aan de apertijtelijke en luchtig geklede vrouwspersonen der barokschilderijen, die prijken in de kunstkerken der Antwerpse volksbuurten. In alle standen van de Antwerpse samenleving gekscheert men met deze wijk. Terloops stippen we dit voorbeeldje aan : Wanneer op het kantoor der belastingen een jong bediende in dienst trad, zond men deze « groene » jongeling naar zo een publieke vrouw om haar te verzoeken de « bron » van haar inkomsten op te geven. De vrouw, een « prinsars » (prinses) van de Palingbrug, hief voor de naïeve klerk haar kleed op, deed haar broek uit en bulderde hem toe : « Voilà, ziehier de bron van mijn inkomen... »

In 1880 was Leopold Pasmans hier de poppenspeler. Boven de Poesje bevond

zich eens de herberg *In het Duijken*, waar « Warm Joken » bazin speelde. Zijn beste leerling was de bovengenoemde Pol Van Bogaert. De poesje werd ook nog bespeeld door Gust Dechamps en Dré Deprez⁽²⁾. Oorspronkelijke stukken van het repertoire zijn : *De Zeeslag van Palestina, de Drie Deserteurs, de Leeuw van Vlaanderen, De Barbier van Sevilla, Oursson en Valentijn, Haar en Kwito, Genoveva van Brabant, Romeo en Juliette, Isadrola dochter van Antenor, koning van Spanje.* enz.

HET PUBLIEK

Hoe waren de toeschouwers in de tijd van Pol Van Bogaert en hoe zijn zij in onze tijd, nu de mens de voet op de maan zet. Het publiek waar Van Bogaert voor speelde, was arm en ongeletterd. De meesten moesten met hard werken aan de haven hun brood verdienen. Zij kenden geen radio, cinema of televisie. De franstalige teaters waren niet voor hen. Maar de Poesje was h u n teater. Zij voelden zich één met de Neus, de Schele, de Kop, de Bult, de Voddebalen. In deze poppen herkenden zij zich zelf, want die spraken en waren gekleed lijk zij. Deze typen waren ruw en steeds tot vechten bereid, als het om een rechtvaardige zaak of om de eer van een jonge dochter ging. Dit laatste punt beschouwden zij als een kroon, die ook het hoofd van hun kinderen kon sieren.

Iedere avond kwamen zij dan ook de Neus aanmoedigen in de gevechten, die hij met zijn vrienden, de Schele en de Bult, tegen draken, reuzen, wangedrochten, « valse ridders » en soldaten te leveren had. Wee de *gefaloueerde*, die een samenzwering op touw zette om zijn eigen vader te vermoorden. Zo iets konden zij niet slikken. Dan brulden zij : « Sloat hem doet; de smeirlap! » en alhoewel het niet mocht volgens het reglement van de Poesje, toen wierpen zij hun « pee » of raap naar het hoofd van deze « rotzak » Om de poppen te beschermen had men trouwens voor de scène een net gespannen maar *ik* heb het er nooit gezien. Sommige auteurs hebben dat werpen erg overdreven. In de vorige eeuw moet er een man geweest zijn, die stilte en orde in de kelder handhaafde, maar die heb ik ook niet gezien.

Ik bezocht als kind de Poesje in de oorlog van 1914-1918.

De « stukken » hadden destijds een looptijd van een tot twee of van vier tot vijf weken. Telkens werd het stuk naar een hoogtepunt gevoerd. Dan schoof men plots het gordijntje toe en riep : « 't Is gedaon veur vandaog, morgen gaon we varder! ». En de volgende avond stonden de mensen weer en lang op voorhand vóór het poesjepoortje om een goede plaats te verwerven. Het « klein gerei » zat op de voorste banken. De grote mensen nestelden zich op het « uilenkot ». Zó werden de hogergelegen banken aangeduid.

De oude spelers, de eigenaar van de Poesje : Pol Pasmans, Dré Deprez en Pol Van Bogaert konden zó levensecht spelen, dat hun publiek niet anders deed dan wenen. Dit onbehouden kantjesvolk had een gouden hart. Ieder gezin telde vier tot acht kinderen die in een drietal kamers dienden te leven. Ze sliepen vaak op

(2) Dré Deprez (Antwerpen 1859-1942). Schouwveger van beroep.

een matras, die men 's avonds op de vloer ontrolde. Tot op de zolders van de stokoude trapgevelhuisjes leefden families. Maar iedereen kende iedereen, als één van hen honger, ziekte en geldgebrek had, dan hielpen zij zoveel zij konden. opdat iedereen zou blijven leven. Zij wisten troost te zoeken in de « Poesje van de Reep ». Zo waren de toeschouwers uit het einde van de vorige en het begin van onze eeuw, het publiek van « de goeie, ouwe tijd », toen men met twaalf uur per dag te zwoegen één frank verdiende.

Het huidige publiek kan lezen, schrijven en rekenen. Armoede is voorgoed uit hun woning gebannen. Nu hebben ze wel radio, T.V., bioskoop, teater; er zijn er zelfs die de « stripteases » in de bars van de Grote Markt bijwonen. Maar zij bezoeken nu de Poesje in georganiseerde groepen. Allerlei studenten, firmapersoneel, instituten en universiteiten, volksmaatschappijen en sportkringen, soldaten vergeten in de Poesje hun zieleleed en de zorgen van het harde, grijze, eentonige leven. Apotekers, dokters, advocaten en ingenieurs, kloosterzusters en priesters komen hier even ontspannen buiten als de « kleine » man van vroeger. Zij allen horen graag de helden van de Poesje dat trage, « gesmeiige Aantwarps » klappen van vóór vijftig jaar. Onder het poppenspel verdwijnt hun vernis als verf onder voorloop van zeep. Zij reageren op dezelfde wijze als de werklieden van weleer. Zij supporteren op dezelfde manier als op een voetbalveld. Zij brullen met ons zeskoppige gezelschap die typische poesjesliederen mee, vooral « Het Loze Vissertje ».

Wat het programma betreft, is er verschil met vroeger : nu speel ik drie stukjes op een avond en hierbij dan nog een stuk waarin een groot gevecht voorkomt, b.v. *De Leeuw van Vlaanderen, de Zeeslag van Palestina* of *de Neus met de Blote Verdoemenis*.

De stukken, die thans op het repertoire staan, zijn : *De Zeeslag van Palestina*; *De Drie Deserteurs*; *De Leeuw van Vlaanderen*; *De Barbier van Sevilla*; *Oursson* en *Valentijn*; *Haar en Kwito*; *Genoveva van Brabant*; *Romeo en Juliette*; *Isadrola*, dochter van *Antenor*, *Koning van Spanje*; *De Neus met de Blote Verdoemenis* (= de ood); *De Vodderapers van den Bloedberg*; *Den sterken Bakker van Antwerpen* of *de Franse Furie* en *De Maagd van de Burchtgracht*.

Thans verloopt het spel véél vlugger. Er zijn geen langdradige dialogen meer. Maar mijn taak als poppenspeler is momenteel zwaarder, omdat het hedendaagse publiek niet zo vlug kan ontroerd worden als het niet ontwikkelde publiek van voorheen. Toch slagen wij er in onze toeschouwers, gelovig of vrijzinnig, landgenoot of buitenlander zó te bewerken, dat we hen als kinderen in onze hand houden gedurende anderhalf uur. De oudste en kleinste schouwburg van dit land ontsluit in ons publiek de aard van de volkse grootouders. Volkse spelers en helpers bereiken dit wonder. Het zijn nog steeds weinig ontwikkelde arbeiders, die hier iedere avond achter de scène staan. In de dag dienen zij als gewone werkman aan de kost te komen.

Herhaaldelijk stelde men mij de vraag : Nu dat er zóveel in het Schipperskwartier gesloopt wordt, zullen ze de Poesje ook niet afbreken? Ons Schepen-

kollege heeft het inzicht de Poesje in de Repenstraat te behouden. De Poesje elders onderbrengen betekent een profanatie. De Poesje moet in de oorspronkelijke kelder blijven. Deze kelder is doordrongen van de sfeer van het oudste Antwerpen, de grillige straatjes met de sterkgeurende loodsen, viswinkels, drank- en mosselhuizen, de potige dokwerkers, de schilderachtige zeebonk, de « donkere engelen », waarover een golf opgewekte pianolamuziek spoelt. In de Poesje wonen geen dode voorwerpen. Hier herleeft iedere speelavond opnieuw de joviale, vrijmoedige, goeddelijke, royale en prachtlievende Sinjoor.

In mijn vijftigjarige loopbaan als poppenspeler heb ik dikwijls poppenspelers uit Nederland, Duitsland, Engeland, Portugal, Brazilië en Amerika op bezoek gekregen. Alhoewel zij zéér weinig van onze samenspraken hadden begrepen, waren zij toch vol bewondering over ons spel. Zij beweerden hier eindelijk de bron van het primitieve poppenspel te hebben gevonden. Uit dit simpele maar machtig-groots spel is het verrukkelijke artistieke poppenspel ontsproten, besloten zij.

Na de tweede wereldoorlog ontving ik het bezoek van een Braziliaans journalist. Hij verklaarde dat in zijn land poppenteatrs aan het Rijk toebehoren. De spelers moeten er het hele land afreizen. Zij doen bij voorkeur scholen aan. Eén dag voorstelling, één dag les over het poppenspel. Dit geschiedt om eigen kunstenaars te vormen. Hij was de mening toegedaan dat in onze Poesje alle kunsttakken aanwezig zijn : de beeldhouwkunst = onze marionettenkoppen, de schilderkunst = onze schermen, de letterkunde = onze speelteksten, de klederdracht = onze poppenklederen. Een ontvankelijk en begaafd kind zal na twee dergelijke voorlichtingsdagen zelf een poppenspel willen maken, grijpen naar penseel en kerfmes. Het verlangen naar vorming in een academie is geboren. De kiemen voor een waarachtig kunstenaarschap zijn gelegd. Aan zo iets denkt men in België haast nog niet.

Eens had ik een voorstelling gegeven voor Hollandse auteurs en acteurs. Zij waren vol lof voor ons Antwerps poppenspel. Een toneelspeler verzekerde mij toen, dat hij hier op anderhalf uur meer had geleerd dan tijdens zijn vijftienjarige carrière. Een Duits regisseur, aan een opera verbonden, die onze vertoning met een Vlaams kollega had bijgewoond, verklaarde nadien, dat vele toneelartiesten onze Poesje zouden moeten bezoeken. Door zich te oefenen met één van onze poppen in de hand zouden zij niet alleen hun teksten beter aanvoelen, maar tevens hun bewegingen op het toneel zéér verbeteren.

ANEKDOTEN

Men zegt van de Antwerpenaar dat hij zich zelfs in de meest ernstige ogenblikken niet serieus kan houden. Dat geldt ook bij ons poesjespel : tijdens dit spel zijn de spelers er op uit om malkaar een poets te bakken. Af en toe plaatsen zij het hoofd van een optredende krijger het achterste voren op zijn lichaam. Gelach natuurlijk in de kelder. Ik echter vind dit gedoe niet immer grappig. De vertoning dienst feilloos te verlopen. Maar nooit zal ik de « toer », die mijn helper, « den Teppe », uithaalde, vergeten. Ik was De Leeuw van Vlaanderen aan het spelen.

Het ogenblik waarop Pieter de Coninck bij « de Leeuw » moest komen, was aangebroken. Toen bracht hij een geraamte op de scène. Ons publiek stierf bijna van het lachen. Ik moest ook lachen, maar het stuk moest gered worden. Ik trok mijn plan door tegen die pop te zeggen: « Ga, goede geest en roep Uw meester zelf ». Dan voerde den Teppe eindelijk de vrijheidsheld ten tonele.

De Teppe was een volbloed sinjoor. Hij oefende het beroep van « lijkdrager » uit. Het gebeurde vroeger na de vertoning dat de inrichtende maatschappij ons trakteerde. Die Teppe zegde onveranderlijk: « Geef mij maar een « hard eiken », want die ik morgen moet dragen, is nogal 'n zware ». Maar de Poesje was zijn leven. De overige lijkdragers verklapten dit: soms leert hij zijn rol van buiten, als wij een dode dragen en wil pas zwijgen als we zeggen: « Frans, smoel toe, gij zijt hier niet in de Poesje, maar in een begrafenis! »

Zijn huisgenoten wisten steeds wanneer we vertoning hadden. Als onze Teppe zijn dagelijks « k... » ging « placeren » dan oefende hij zich bij voorkeur luidop: « Ik groet U beminde vader, Heer Leeuw van Vlaanderen... ». Zijn « strafste toer »: Wanneer hij mij op straat ontmoette, tierde hij « Ik groet U, Heer Leeuw van Vlaanderen! » Maar in plaats van te replikeren « Vanst gelijke mijne zoon Roobrecht! » maakte ik, dat ik weg kwam. De mensen moeten gedacht hebben: Die jongen krijgt de « mot in zijnen kop ». Op 31 maart 1972 zag ik hem ziek achter zijn venster naar buiten staren. Hij was in pyjama, had een slaapmuts op het hoofd. Toen hij mij in het oog kreeg, stak hij zijn arm in de hoogte, precies zoals in De Leeuw van Vlaanderen.

Eens speelde ik het stukje « Romeo en Juliette ». Mijn publiek had de «zoute» versie geëist. Er kwamen vier duivels bij Lucifer op het toneel, maar de staart van één duivel stond in opwaartse houding. Deze duivel zei tot Lucifer: « Meester, ziet is naor me stertje! » waarop mijn broer antwoordt: « Maar Meester, geft dieë toch ne klop oep zenne steert. Der is giene ienen duvel nog in d'hel die z'n eige durft komen te bukken veur kole oep te scheppe! » Riep daar toen niet een vrouw uit het publiek: « Zijn dat dan allemaal « Jeannetten » in de hel? ». Die dame had gelijk: het woord duivel is mannelijk. Maar wij in de Poesje zeggen: « 't Is te hopen dat ons zieltje niet bij die duivel komt, maar bij « Diezeke ».

En laat nu « de Neus » deze bijdrage van zijn baas maar eindigen met de woorden:

« FINIS CORONAT OPVS
KVST DE BILLEN VAN AESOPVS! »

Corneel VAN CAKENBERGHE.
Poppenspeler van de stedelijke
Poesje der Repenstraat.

JAARLIJKSE ALGEMENE STATUTAIRE VERGADERING VAN DE KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

op zondag 29 oktober 1972

in het Museum voor Volkskunde te Gent, Kraanlei 63.

Na de talrijke aanwezigen welkom te hebben geheten verontschuldigd voorzitter Lic. van der Linden volgende leden : Mej. M. Cafmeyer (Sint-Kruis), Mevr. Famelaer-Coene E. (Oostakker), Mevr. G. Hebbelyck (Gent), de HH. R. Ackerman (Zelzate), P. d' Alviella (Gent), Prof. em. Dr. R. Foncke (Brussel), Lic. A. Jacob (Vichte), A. Roekeloos (Ronse), G. Rouquart (Sint-Amandsberg), R. Tondat (Eekloo), Lic. C. Top (Herent), F. Van de Vijver (Borgerhout), Prof. Dr. P.J.L. Vandenhoute (Oostakker), Edw. Van Bragt (Gentbrugge), H. Stalpaert (Assebroek) en Dr. J. Weyns (Bokrijk).

Een minuut stilte werd in acht genomen ter nagedachtenis voor de tijdens het voorbije jaar afgestorven leden : Mevr. B. Bauwens (Gent), de HH. M. Rasschaert (Gent), A. Smet (Sint-Niklaas), A. Spileers (Gent), Dr. med. H. Van de Putte (Gent) en Prof. Dr. R. Willems (Merelbeke).

1. Bedrijvigheid van de Bond en zijn Beheerraad van november 1971 tot en met oktober 1972, door Maurits Broeckhove, sekretaris.

De beheerraad van de Bond kwam negen maal in vergadering bijeen voor het bespreken van zaken en aangelegenheden in verband met de werking van de Bond, de Kantwerksters-club Sint-Katelijne, de bibliotheek, de feesten en reizen, enz.

De Bond was door ondervoorzitter Lic. M. Daem vertegenwoordigd op de 15de Brabantse Dag te Heeze in Nederland. Op 27 aug. 1972 had er een reuzenoptocht plaats. Onze ondervoorzitter maakte deel uit — hij was voorzitter — van de Nederlandse-Vlaamse jury die gelast werd met het toekennen van ereprijzen aan de reuzen die aan de optocht deelnamen. Het Museum en de bibliotheek gaven voorwerpen van Gentse reuzen in bruikleen voor een tentoonstelling. Een andere plaatselijke tentoonstelling, n.l. van oude ambachten, bracht er de Bond in contact met gewezen ambachtsslui, o.a. met tuinepotgieters.

Evenzo was de Bond officieel vertegenwoordigd door konservator Dr. R. Haeseryn op de Volkskundedag 1972 te Vlaardingen in Nederland, gehouden op 30 sept. 1972 in het Visserijmuseum, Instituut voor de Nederlandse Zeevisserij, met het thema : "Visserij en Volksleven" (1).

De Bond was ook vertegenwoordigd door voorzitter Lic. R. van der Linden op volgende volkskundige prestaties, manifestaties en exposities waarop veelal door toespraken de haak- en raakpunten met de volkskunde belicht werden : op 19-11-1971 te Waregem, tentoonstelling Midil Van den Driessche; op 3-12-1971 te Geraardsbergen, expositie Omer Pessemier; op 20-11-1971 te Male, Studiedag van de Bond der Westvlaamse Volkskundigen; op 11-2-1972 te Geraardsbergen, Groeptentoonstelling van negen lokale beeldende kunstenaars; op 7-3-1972 te Deinze, voordracht over Sint-Niklaas; op 18-3-1972 te Zele, verklaring voor T.V. nopens het woord "Dries" i.v.m. 30 Maria's van Driessche's; op 19-3-1972 te Landegem, voordracht met film over Bolspeel doorheen Vlaanderen; op 26-3-1972 te Sint-Martens-Bodegem, onthulling gedenksteen Luc Ebrard (2); op 15-4-1972 te Herzele, expositie Jozef Coutuer; op 5-5-1972 te Mariakerke, expositie Raf van Cauwenberghe; op 19-5-1972 te Sint-Maria-Oudenhove, tentoonstelling Sylvain Beerens en Karel Moreels; op 28-5-1972 te Ronse, expositie magisch-realisten en surrealisten in Zuid-Vlaanderen; op 7-6-1972 te Aalst, voordracht over Hoe ziet u Karnaval te Aalst; op 6-8-1972 te Zwijnaarde, inhuldiging van herstelde stenen molen van Oscar Sonnevillie;

(1) Zie Mededelingenblad nr. 11 — 1972, p. 3-5.

(2) In Memoriam Luc Ebrard, OVZ XLVII (1972) 40.

op 3-8-1972 te Welden-Oudenaarde, bij het honderdjarig bestaan van de kermis te Bosse, o.a. met koffie drinken voor wijs op ene wagen, prijs zilveren snuifdoos en palingbijten; op 18-8-1972 te Oudenaarde, openstelling van het vijftiende Zuid-Vlaamse kunstsalon met voordracht over de evolutie van de portretkunst; op 1-9-1972 te Herzele, expositie van Michel Vergucht; op 16-9-1972 te Kalken, tentoonstelling Denise van Doosselaer, monumentale keramiek en mytologische voorstellingen; op 19-10-1972 te Brussel, premiere van de film Feesten in België of Een volk leeft zich uit; op 20 en 21-10-1972 te Steenokkerzeel, Jubileumviering Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde.

De HH. G. Weze en M. Broeckhove traden als juryleden op bij de tentoonstelling Schatten op zolder ingericht te Laarne op 1-2 en 3-10-1972.

Met sukses richtte de Bond in het Museum volgende voordrachten met projecties, tentoonstellingen en bespreking in :

- op 14-11-1971 : Reanimatie van het Patershol van Gent, met tentoonstelling van foto's en plannen door Arch. **Jean Zercq**;
- op 12-12-1971 : Wetenswaardigheden over de molens in Oost-Vlaanderen, met dia-projectie door Landmeter **D. De Cloet**;
- op 16- 1-1972 : Het hof-ceremonieel of protocol door Ordinator van ceremonieën **P. d'Alviella**;
- op 13- 2-1972 : De opkomst van het Protestantisme in Oost-Vlaanderen (tot 1565), door Stadsarchivaris **Dr. J. Decavele**;
- op 12- 3-1972 : Twee Oostvlaamse uitvinders Baekeland en Pater Nieuwland door Ing. **F. Leys**;
- op 16- 4-1972 : Omtrent kunstschaten van het Staatsdomein Gaasbeek, met diaprojectie door **Dr. Margriet Casteels**;
- op 11- 6-1972 : De kerk en het klooster van de Orde der Eerw.Paters Augustijnen binnen Gent, met diaprojectie, door **G. Weze**, Voorzitter Beheercommissie Museum;
- op 10- 9-1972 : Kinderspeelgoed in Belgische musea, met projectie door **Lic. A. Bouckaert-Magerman**;
- op 8-10-1972 : Analyse en situering van sociale stellingname in de teksten van Gentse arbeidersvolksliederen uit de 19e eeuw door **Lic. Lieven Tavernier**.

Voor elke voordracht was een bespreking van het betrokken onderwerp voorzien. De bijgaande tentoonstelling en het onderwerp verkregen door de vragen en de gebeurlijke uitleg van luisteraars een onvermoede waarde. Ook de voordrachtgevers stelden de medewerking en verklaringen van het publiek na hun uiteenzettingen ten zeerste op prijs. We kunnen getuigen, dat menige uiteenzetting besloot met een wezenlijk verrijkende dialoog.

Het sekretariaat voerde een drukke briefwisseling met officiële instanties en verstreekte allerlei inlichtingen en richtlijnen voor leden van heem- en volkskundige groeperingen die voor een of ander punt uitleg en/of een uitweg vroegen.

De grootste aandacht besteedde het sekretariaat aan de redactie en de verspreiding van het Maandelijks Mededelingenblad, dat een bron van allerlei informatie bevat, o.a. alle gewenste gegevens voor de prijsvragen uitgeschreven door de Provincie Oost-Vlaanderen, de Stad Gent, het Gemeentekrediet van België, de Koninklijke Akademie voor Nederlandse Taal en Letterkunde, enz.

De rubriek « Boekaankondiging » streeft ernaar de leden op de hoogte te houden van bepaalde belangrijke en belangwekkende nieuw verschenen werken, die betrekking hebben op heem- en volkskunde. De rubriek "Wie weet antwoord" wekt belangstelling in verscheidene kringen buiten onze Bond en de antwoorden hebben menig vorser rijke en vruchtbare resultaten opgeleverd.

Ons tijdschrift "Oostvlaamse Zanten" trekt niet alleen de aandacht door waardevolle en rijke illustratie, maar wordt in vele wetenschappelijke middens opgemerkt en geprezen door de degelijkheid en vescheidenheid van bijdragen. Geleerden uit het buitenland vragen naar overdrukken uit ons orgaan. Voor de "Inhoud 1972", zie achteraan in dit nummer.

De Bond heeft in de loop van het jaar een afzonderlijke uitgave op de markt gebracht, nl. "Een dozijn portretten uit de galerij Wetterse volkstypen", door Armand van Durme, bijeengebracht door Lic. M. Daem en geïllustreerd door kunstschilder-graficus Herman Verbaere.

Een nieuwe Alfons de Cockprijsvraag voor 1973 werd uitgeschreven voor een wetenschappelijke studie over een volkskundig onderwerp (3). De inzendingen worden ten laatste op 31-12-1973 verwacht.

De vergadering keurt het verslag goed.

2. Financiële verrichtingen dienstjaar 1971 en toelichting begroting 1973 door juffrouw Hilda Depoorter, penningmeesteres.

Uit de cijfers geboekt voor het jaar 1971 blijkt, dat in vergelijking met vorig jaar, de financiële toestand in gunstige zin blijft evolueren.

Aan lidbijdragen werd voor 1971 in totaal 135.895,- F ontvangen, zijnde 23.325,- F geboekt in 1970 en 112.570,- F geboekt in 1971, dit tegen 101.931,- F ontvangen lidgelden voor 1970. Deze verhoging aan inkomsten werd bekomen door het verhogen der lidbijdragen voor 1971.

Verkoop van losse nummers van "OOSTVLAAMSE ZANTEN" en van publikaties van onze Koninklijke Bond, is steeds een bron van inkomsten. Een opbrengst van 14.526,- F getuigt van de belangstelling welke deze uitgaven en de in vroegere jaargangen verschenen bijdragen blijven opwekken.

Dankbaar wordt vermeld dat de toelagen van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur: 19.500,-, Volksontwikkeling: 17.002,- F ons ook dit jaar behouden bleven, alsmede de Toelage der Provincie Oost-Vlaanderen, zijnde 12.500,- F.

Een biezondere dank gaat naar zijne Excellentie, de Heer Anseele, Minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie, voor zijn beslissing waarbij aan de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen een aandeel in de Kulturele Postzegeluitgiften toegewezen werd voor een bedrag van 75.000,- F.

Uit de geboekte cijfers blijkt dat er op het einde van het boekjaar 1971, een batig saldo was van 108.630,- F. Wij voegen hier onmiddellijk aan toe dat in dit bedrag een som van 16.625,- F begrepen is van reeds betaalde lidbijdragen voor 1972 en welke dient voorbehouden te worden voor de uitgaven van ons tijdschrift in 1972. In werkelijkheid is er dus op einde 1971 slechts een batig saldo van 92.005,- F. Als wij dit bedrag vergelijken met het saldo in 1970, zijnde 67.740,- F bestatigen wij een zeer bevredigende financiële vooruitgang ten overstaan van vorig jaar.

Volledigheidshalve blijft nog te vermelden dat de Heren Ing. José Van der Plaetsen en van Audenhove Gustaaf, leden van de kaskommissie, de boekhouding van het boekjaar 1971 en het in casso op 8 oktober 1972, nagezien en juist bevonden hebben.

De vergadering keurt het verslag goed.

(3) Zie OVZ XLVII (1972) 87

STAAT VAN INKOMSTEN EN UITGAVEN VOOR HET BOEKJAAR 1971.

INKOMSTEN	UITGAVEN
In casso op 1-1-1971:	
Postcheckrekening : 33.327,-	Uitbesteed werk : 4.400,-
Bank-Depositoboekje : 56.113,-	Huisvestingskosten : 4.000,-
Kas-speciën : 1.625,-	Kantoorbehoeften en materieel : 6.549,-
-----	Sekretariaatskosten : 18.328,-
91.065,-	Reiskosten bestuur : 6.476,-
Lidmaatschapbijdragen : 129.195,-	Drukwerk : 12.812,-
Advertenties : 8.550,-	Propaganda : 4.602,-
Verkoop boeken, brochures en tijdschriften : 14.526,-	Publikaties : 155.459,-
Inkomgelden : 1.520,-	Organisatiekosten : 33.967,-
Deelname bondsreizen : 24.185,-	Hulp- en leermiddelen : 27.138,-
Giften : 75.350,-	Excursiekosten : 21.384,-
Staatssubsidie : 36.502,-	Manifestaties : 13.045,-
Provinciale subsidie : 12.500,-	Overige uitgaven : 17.779,-
Andere inkomsten : 41.176,-	-----
-----	325.939,-
434.569,-	In casso op 31-12-1971
	Postrekening : 30.890,-
	Depositoboekje : 63.055,-
	Kas-speciën : 14.685,-

	108.630,-

	434.569,-

De vergadering keurt het financieel verslag 1971 goed.

BEGROTING 1973

INKOMSTEN	UITGAVEN
a) Uit eigen bronnen :	
Lidmaatschapbijdragen : 150.000,-	a) Algemene Werking :
Advertenties in tijdschrift : 13.000,-	Uitbesteed werk : 5.500,-
Verkoop publikaties en afzonderlijke nummers tijdschrift : 20.000,-	Verwarming : 500,-
Inkomgelden : 1.000,-	Gas, water en elektriciteit : 500,-
Giften : 57.500,-	Kantoorbehoeften : 10.000,-
-----	Sekretariaatskosten : 25.000,-
309.000,-	Reiskosten bestuur : 6.000,-
b) Toelagen :	Drukwerk : 18.000,-
Staatssubsidie : 50.000,-	Propagandakosten : 12.000,-
Provinciale Toelage : 17.500,-	Publikaties : 165.000,-
-----	Overige organisatiekosten : 2.000,-
309.000,-	Manifestaties, kongressen : 11.500,-
	Overige spec. kosten : 2.500,-
	Prijzen, geschenken : 1.000,-
	b) Wetenschappelijke werking :
	Hulp en leermiddelen :
	Bibliotheek : 20.000,-
	Kantwerkstersklub : 20.000,-
	Cursussen : 7.500,-
	Toelage museum : 2.000,-

	309.000,-

De vergadering keurt de begroting 1973 goed.

De HH. Gustaaf Van Audenhove en Ing. José Vanderplaetsen worden als leden van de kaskommissie aangeduid voor het nazicht van de boekhouding 1972.

3. Bedrijvigheid van de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne van november 1971 tot en met oktober 1972 door Mevrouw Lea Van Dijk, eerste lesgeefster.

Het werkjaar 1971-1972 voor de kantwerkstersklub Sint-Katelijne was vooral gekenmerkt als het jaar van de uitbreiding, want toen na de demonstraties gehouden tijdens de Internationale Jaarbeurs der Vlaanderen van vorig jaar 1971, er niet minder dan 33 nieuwe leden werden aangeworven, betekende deze aangroei, te voegen bij de reeds meer dan 40 klubleden van het leerjaar 1970-1971, dat meteen het problema plaatsruimte werd gesteld. Na overleg met de Raad van Beheer van de Bond en de lesgeefsters, werd besloten een *kursus A* en een *kursus B* te geven en deze te spreiden over twee zondagen. Dit initiatief werd verwezenlijkt in de maand juni en wel tot ieders voldoening: men kon nu met volle aandacht luisteren en werken en, er was meer armslag.

In diezelfde maand werd ook gestart met de technische tekeningen. Dit betekent dat de klubleden vooraf een aanschouwelijk idee krijgen van het uit te voeren werk. Met behulp van tekeningen kunnen de meest ingewikkelde motieven verstaanbaar gemaakt worden en is men beter met het werk vertrouwd; het is dan ook de jarenlange, gebruikte methode van de kantwerkscholen uit Brugge. Hierdoor gaat het aanleren zoveel vlotter, dat naast de opgelegde taken, met deze hulp vrije oefeningen kunnen gemaakt worden, zulks werd dan bewezen gedurende de Gentse feesten van dit jaar.

Eén werkvergadering was voorzien de eerste zondag der feestweek, doch deze dag groeide uit tot een volle werkvergaderingsweek, mede door de begeestering van de klubleden zelf en daarnaast door het grote aantal belangstellenden en nieuwsgierigen.

De kleine tentoonstelling, aan de ingang van de tentoonstellingszaal waarvan wij hopen dat zij de voorbode moge zijn van één nog groter opzet toekomstig jaar, gaf aan de vele toeschouwers een overzichtelijk beeld van de resultaten bereikt door onze kantwerksters.

Met genoegen en fierheid vermelden wij het bezoek van Mevrouw Van Damme-Ketele, bestuurslid van het Kantcentrum te Brugge, gedurende de Gentse kermis; zij was kennelijk verbaasd over ons groot aantal klubleden, loofde de gebruikte leermetode en was vol bewondering voor de prestaties van de leerlingen. In de feestweek werden 20 nieuwelingen ingeschreven.

Het leerprogramma ziet er uit als volgt: de *kursus stropkant* loopt over twee jaar, gevolgd door twee jaargangen *Cluny*, waarna één jaar *Russische kant*, om voorlopig te besluiten met één jaar *klassiek modern kantwerk*; hierna mogen de volwaardige kantwerksters kiezen tussen *bloemwerk* of *moderne panelen*.

Het opstellen van zulkdanig leerprogramma, dat een paar jaar van bestendig zoeken inhoudt, voorspelt wel bevrediging; er moge tevens uit blijken, dat de kantwerkstersklub een verantwoord programma kan voorleggen.

Verder willen wij er de nadruk op leggen, dat er steeds op aangedrongen wordt, de werkboeken regelmatig bij te houden: dit is zelfs een eerste vereiste, om de vorderingen van de leden na te gaan, en hun werk te beoordelen.

Grote activiteiten staan de kantklub te wachten: in de maanden november en december, zullen 36 nieuwe leden een proefles aangaan, want, buiten de 20 leden, aangeworven gedurende de feestweek, werden er achteraf nog 16 dames en juffrouwen ingeschreven tijdens "De avonden van het Groot Begijnhof" te Sint-Amandsberg, in de maanden augustus en september j.l. Bij de Folkloristische feesten te Drongen, was de kantklub eveneens vertegenwoordigd.

Tot onze grote spijt kunnen wij door een tekort aan leraressen en wegens plaatsgebrek niet aan alle aanvragen voldoen.

In de eerstvolgende dagen, zal met de Raad van Beheer van de Bond en de lesgeefsters, een vergadering belegd worden om dit probleem te onderzoeken.

Voor de cursus A en B en voor de proeflessen zijn drie zondagen voorzien in de maanden november en december.

Het materiaal voor het kantklossen kan in het Museum bekomen worden. Betreffende het archief van onze kantklub kunnen wij zeggen, dat wij over een paar goede boeken beschikken; deze liggen ter inzage in de bibliotheek van onze Bond.

Vermelden wij ook de prachtige schenking vanwege Mevrouw Miry uit de nalatenschap van wijlen de Heer Robiette, medestichter van onze klub, een schenking welke onze verzameling rijkelijk deed aangroeien (31). Wij zijn Mevrouw Miry ten zeerste erkentelijk voor dit mooie gebaar.

Wij belichten ook eens de betekenis van het "kantwerk als vrijetijdsbesteding" dit mag niet te lichtzinnig opgevat worden: willen wij er iets van terecht brengen, dan moet die vrije tijd er werkelijk zijn. Goede wil kan zeker bergen verzetten, maar in de Sint-Katelijne kantklub wordt met die goede wil meer gevraagd dan een paar minuten per dag om zo eens tussenboor te klossen. Het dient "goeie marchandise" te zijn, om het folkloristisch uit te drukken, en kantklossen vergt vele uurtjes en evenveel aandacht. Het is voor ons een eer en een genoegen, de tolk te mogen zijn van de leraressen van onze klub om hier tijdens de Algemene Statutaire vergadering te verklaren dat wij al onze klubleden geluk wensen met de, tot hiertoe behaalde resultaten, en voor het begrip, om in een werkelijke geest van overlevering en vriendschap, het kantwerk te laten herleven.

Wij hopen dat in de toekomst, de aangename sfeer, welke zo spreekwoordelijk is geworden in onze werkvergaderingen, zich moge handhaven.

Wij betuigen onze dank aan de dames Miry, Pintelon, Baetens en De Schrijver, voor de onderlinge samenwerking en aan het personeel van het museum voor hun bereidwilligheid.

Wij verzoeken de Raad van Beheer van de Koninklijke Bond en de Beheercommissie van het Museum, de activiteiten van de kantklub te willen aanzien als een bewijs van dankbare erkentelijkheid voor datgene wat beoogd wordt, namelijk: het kantwerk als volkskunst hoog te houden en de heropleving hiervan aan te moedigen.

Als wij hierin slagen, zal het bewijs geleverd zijn, dat wij door de Bond in de mogelijkheid gesteld waren iets groots in ons persoonlijk leven te hebben verwezenlijkt.

Laten wij daarom allen verder samenwerken onder het parool van de kantwerkstersklub "In vriendschap en dienstbetoon".

4. Verslag over de werking van de bibliotheek van oktober 1971 tot september 1972 door Dr. René Haeseryn, bibliothecaris.

De bibliotheekzittingen elke zondagochtend blijven een vaste traditie met een kern van vaste bezoekers en een groot aantal toevallige lezers.

Het aantal bezoekers bereikte in het voorbije werkingsjaar 560 wat voor de 50 bezoekdagen een gemiddelde van ruim 11 eenheden betekent, met hoogtepunten telkens op de ruildagen, de 4e zondag van de maand.

Aan zowat vijftig ingeschreven leners van boeken en documenten werden in het voorbije jaar 550 boeken, tijdschriftnummers, clichés, foto's of bundels in leen gegeven, wat een verhoging betekent van 70 ten opzichte van vorig jaar. Onder de onderwerpen die regelmatig daarbij aan bod kwamen, vallen in het oog: Almanakken, Antiek, Geschiedenis van de Geneeskunde, Gent, Heiligenverering, Kantwerk en Kantwerksters, Mannekenbladen, Oude fotografische platen en Toneel.

(31) Zie Mededelingenblad nr. 10/1972, p. 7.

De grote belangstelling ging ongetwijfeld naar de VOLKSLIEDEREN en de PRENT-
KAARTEN, wat te danken is aan de bezieling van enkele getrouwe bibliotheekbe-
zoekers.

Het boekenbezit is opnieuw aanzienlijk aangegroeid. Tot eind september 1972 konden
we 487 nummers aan de bibliotheek toevoegen waaronder enkele min of meer grote,
min of meer volledige tijdschriftencollecties. Die cijfers slaan alleen op wat werd geïncor-
poreerd en op fiches gebracht, dus op wat voor de leden bruikbaar is geworden.
Onder de opgenomen werken signaleer ik speciaal de 3 verschenen delen van de Grote
Nederlandse Larousse Encyclopedie (GNLE).

In het voorbije jaar werden opnieuw een dertigtal bladzijden in het mededelingen-
blad opgenomen, met lijsten van de nieuwe aanwinsten in de vorm van een signalerende
bibliografische notitie en met aanduiding van de lemmata van de onderwerpen waaronder
ze in de systematische catalogus voorkomen. Die lijsten geven een verantwoording van de
belangrijkste aanwinsten en blijven een goede stimulans voor de bezoekers en boeken-
leners.

Naast boeken zijn de diverse collecties van de bibliotheek aanzienlijk aangegroeid door
schenking, ruil en aankoop van affiches, manuscripten, devotieprentjes, prentbriefkaarten
(zowel wenskaarten als ansichten), foto's, menu's, programma's en grammofoonplaten. Het
is met vreugde dat we de vele schenkers zowel partikulieren als instellingen in alfa-
betische orde opsommen en danken voor hun waardevolle giften :

Mej. A. Begodt, de heren L. Boutry, A. Bracke, M. Broeckhove, F. Brossé, Clauwaert,
ere-burgemeester E. Claeys en H. Chuytens, de erven Creyf, de heren G. d'Alviella en
M. Daem, Mevr. De Boeck, de heren De Caluwé, De Cloedt, de erven Prof. De Keyser,
de heren F. De Moor, O. Depraet, G. De Puydt, Mevr. De Smet, de heren De Tollenaere,
J. De Vriendt, W. D'Haeyer, Het Gemeentekrediet van België, de Hr. Dobbelaere, de
Gidsenbond van Oost-Vlaanderen, de heren R. Haeseryn, Hanssens en G. Hebbelincq,
de Heemkring Lokeren, de heren M. Heins, A. G. Homblé, de erven G. Hublé, Kon.
Vla. Acad. voor Taal- en Letterkunde, Kon. Bibliotheek Brussel, Kon. Musea Schone
Kunsten te Antwerpen en te Brussel, de Kredietbank Gent, het Minist. van Cultuur,
Mevr. Miry, erven R. Moortgat, de Hr. J. Mulert, het Musée de la Vie Wallonne, Öster-
reichischer Verein für Volkskunde, Mej. Pintelon, de Hr. Plontoux, Provinciaal Bestuur
van Henegouwen en van Oost-Vlaanderen, het Reiss-Museum Mannheim, de heren
Rieux, Rouquart, Schatteman, de Wed. P. Schroeder, de Hr. Steels, Dr. G. Stoica, de
Tiroler Kulturreferent, de Universitaire Stichting, Vak- en Studiebibliotheek, de heren
Van Bost, Van Caackenberghé, G. Van Damme, J. Vanhaeken, R. van der Linden,
Vandewalle, Vanhuffel, de erven R. Vankenhove, de heren Van Audenhove, Van
Peteghem, Van Waerbeke, M. Van Wesemael en A. Verbeke, Mevr. Waeri, Mej.
Wattelet, de heer G. Weze en E. Hr. Winnepenninck.

De bibliothecaris heeft zich alweer alleen kunnen bezighouden met het bibliografisch
beschrijven van de boeken die op de planken komen, het groeperen per onderwerp van
boeken voor de reserves en het indelen van de binnengekomen collecties.

Bij de organisatie van de bibliotheekzittingen op zondag werd de bibliothecaris
geholpen door enkele welwillende leden, de heren G. Van Peteghem, M. Broeckhove,
W. Haeseryn en Mej. L. Haeseryn.

De bibliothecaris kon worden bijgestaan door enkele schrijfkrachten. Aldus kunnen
de fiches van de geïncorporeerde boeken regelmatig worden overgetikt en geklasseerd in
de alfabetische en systematische catalogus en een keuze uit deze fiches op stencil worden
gebracht ter opneming in het mededelingenblad.

De in het verslag over 1971 vermelde collecties, nl. de clichés uit Oostvlaamse Zanten
en andere publikaties, de oudere toeristische folders, konden door die wetenschappelijke
en materiële hulp worden bijgehouden, doordat de nieuwe aanwinsten in het bestaande
systeem gemakkelijk en onmiddellijk konden worden verwerkt.

De grote collectie prentkaarten werd druk geraadpleegd. Door een reeks schenkingen , door ruil en door het verwerken van nog heel wat kaarten uit de reserves kon die collectie aanzienlijk worden uitgebreid. Thans zijn er 39 kaartenbakjes met elk ongeveer 600 kaarten toegankelijk voor de onderzoekers. De eigenlijke ansichtkaarten zijn geografisch geklasseerd eerst per land, dan per gemeente als er voldoende kaarten zijn en bij de Gentse kaarten nog eens per plaatsnaam of per gebeurtenis b.v. Wereldtentoonstelling, Stoeten of Floraliën. De gelegenhidskaarten werden per onderwerp geklasseerd en die onderwerpen verder alfabetisch. Als onderwerpen signaleer ik b.v. Pasen, Communie, Schilderijen, Landschappen, Uniformen, Liefde, Begijnenwezen, Sprookjes, Kerstdag, Nieuwjaar, 1 April. De kaarten over 1 april en over eerste en plechtige communie werden tentoongesteld in het museum voor Volkskunde en een kaart over 1 april werd gereproduceerd in de bovenvermelde GNLE.

De Bond is ten zeerste erkentelijk voor alle medewerking en hulp en dankt inzonderheid Mevr. Frigne-Roets en Mejuffrouwen A. M. Blancquaert en G. Bocklandt.

Het leven van onze bibliotheek hangt af van de medewerking van de leden van de Bond. Ik weet dat die medewerking, in de vorm van schenking, ruil of materiële hulp, ook in de toekomst even groot zal blijven.

Ik mag besluiten met de constatacie dat de bibliotheek een vaste waarde is geworden in het leven van de Bond en dat ze haar taak nl. de leden wetenschappelijk bij hun volkskundige arbeid of belangstelling dienstbaar te zijn, naar behoren vervult.

5. Activiteit van het Museum voor Volkskunde van oktober 1971 tot en met september 1972 door Dr. R. Haeseryn, conservator.

De leiding van het Museum voor Volkskunde en zijn Beheercommissie hebben in de vermelde periode alweer een grote inspanning geleverd om het Gentse museum voor Volkskunde beter en ruimer bekend te maken. Dit gebeurde in de eerste plaats door deelname aan de Gentse Jaarbeurs in september 1972, waar in een mooie stand hoofdzakelijk aandacht werd besteed aan de poppenverzameling door middel van vier uitbeelde tafereeltjes, twee ervan gewijd aan het oude "Spelleke van de Muide" en twee aan het "Spelleke van de Folklore", het eigen gezelschap van het Museum. Daarnaast waren aldaar negen grote foto's over het museum tentoongesteld en enkele lijsten met religieuze onderwerpen. Op de drie zondagen tijdens die jaarbeurs trad ook het Spelleke van de Folklore op met een reeks van korte poppenspelvoorstellingen.

Een ander propagandamiddel was het uitgeven van een nieuwe tweekleurige, geïllustreerde, Nederlandse folder over het Museum. Daarnaast werden door de conservator en door journalisten korte artikelen over het museum geschreven die o.m. verschenen in Het Laatste Nieuws, De Gentenaar, Het Volk, Vooruit, Info en Gent Werkt.

Die volgehouden propaganda, waarvan we enkele vormen boven hebben aangewezen, heeft vruchten afgeworpen, die we vooral kunnen afmeten aan de steeds groeiende belangstelling voor het museum, die op haar beurt blijkt uit het aantal bezoekers. Dat bedroeg in de beschouwde periode 51.346 personen, wat ruim 10.500 bezoekers meer is dan het vorige jaar.

De Gentse feestweek met de reeks zo vermaarde, traditionele Gentse feesten in het Museum bracht niet minder dan 11.619 personen naar het museum. De poppenspelvoorstellingen door het "Spelleke van de Folklore" elke zaterdag en tijdens de Gentse feesten elke dag, dit jaar in de open lucht, lokten ruim 13.764 toeschouwers voor 56 voorstellingen, wat een gemiddelde betekent van 256 per voorstelling. Een paar keer werden ook speciale voorstellingen tijdens de week verzorgd op verzoek van o.m. de St.-Jorisgilde te Gent, de Rijksmiddelbare school te Gavere, de Lagere Meisjesschool te Lochristi, een groep Verzekeeringsinspecteurs uit Brussel en Gent. Daarvoor wa-

ren er 487 toeschouwers. Het eigen poppenspelgezelschap vertoonde talrijke nieuwe stukjes ondermeer *De ijzeren vuist*, *De papieren kroon*, *De spookkoets*, *Lolita het herdersmeisje*, *Het twaalfde sprookje van de koningin*, *De toverschoen*, *De koning van Zevenbergen*.

Niet minder dan 319 groepen bezochten het museum in de beschouwde periode. Naast Belgische groepen en inzonderheid Gentse scholen, kwamen een aantal buitenlandse groepen de collecties bewonderen, waarvan we citeren: School uit Nieuwe Tonge (Nederland), school Scott Lidgett uit London, Stockwell Manor School uit London, S.J. A. School of Birmingham (Gr. Br.) Verbroedering Akersloot (Nederland)-Ertvelde, Duitse studentes uit Stuttgart, de Kulturgruppe uit München-Gladbach, school uit het Départ. du Rhône (Frankrijk), het C. Duisberg Gesellschaft uit Düsseldorf, de Bacons School en de St.-Marks school uit London, de Priestlands Secondary School uit Lymington, de St.-Leans Creen Hamshire, de Avondale School Cambwell uit London, verscheidene buitenlandse groepen van de Association Internationale de Police, de Bostock Travel Tours England, reisagenten uit het Groothertogdom Luxemburg.

Ook volgende prominenten brachten aan het museum een bezoek en tekenden het gastenboek: erezchepen Van der Stegen; de Heer Wetting, Zweeds conservator; de Hr. Rogiers, provinciaal raadslid; de Hr. Francis Trivière, vice-maire van Saint-Raphaël, de Hr. J. De Graeve, bestendig afgevaardigde van de provincie Oost-Vlaanderen.

De collecties van het museum werden verrijkt door aankoop, maar vooral door schenkingen. Een deel ervan werd reeds in de inventaris opgenomen. In de beschouwde periode werden 136 nummers aan de inventaris toegevoegd. We signaleren daaronder een groot schilderij van **G. Willemsen**. Op regelmatige tijdstippen worden daarvan lijsten met een beknopte beschrijving en met vermelding van de schenkers opgenomen in het gestencilde Mededelingenblad van de Kon. Bond van Oostvlaamse Volkskundigen. We danken hier nogmaals alle personen, die aan het museum voorwerpen, documenten of foto's hebben geschonken. Ze bewijzen daardoor op lofwaardige wijze dat zij van mening zijn dat een volkskundig museum de geschiktste plaats is om de overblijfselen van de tradities uit vooral volkse gemeenschappen te bewaren.

Als een nieuw voorwerp in de inventaris wordt opgenomen, betekent dat ondermeer dat daarvan een inventariskaart, ontworpen volgens de algemene museologische principes, wordt opgemaakt. De conservator heeft, als gevolg van een suggestie van voorzitter R. Van der Linden, in dat verband aan de Bond gevraagd een werkcommissie op te richten, die zich zou bezighouden met het aanvullen en controleren van de reeds bestaande kaarten en het opmaken van kaarten over de objecten uit de reserves.

Deze commissie heeft reeds enkele werkvergaderingen gehouden, waarop men zich vooral bezighield met het aanduiden van lemmata of steekwoorden, waarvan dan afgeleide fiches kunnen worden gemaakt. Zowat 350 inventariskaarten werden op die wijze behandeld. We danken van harte de bestuursleden en enkele belangstellende leden die in de werkcommissie dit belangrijk werk reeds hebben verricht.

Bij de vernieuwing van de afdeling "Maatschappijen", waarover meer beneden, stootte men op een groot aantal penningen, medalies, eretekens, enz. die meestal aan het verenigingsleven herinneren. Het museum beschikt over ruim 1000 van dergelijke penningen, die echter ontoegankelijk waren voor onderzoek en studie. Thans is deze collectie bijna volledig geïnventariseerd door toedoen van **Mevr. R. De Vriendt-Mores**. De penningen werden genummerd en grondig beschreven op fiches; van de hoofdfiches werden afgeleide fiches gemaakt op de benamingen, de verenigingen, de persoons- en plaatsnamen enz., die alfabetisch zijn geklasseerd. We danken ten zeerste Mevr. De Vriendt voor die wetenschappelijke hulp, die zeer te waarderen valt.

* * *

In de loop van de beschouwde periode kon de inrichting van het museum worden vernieuwd en het museum worden verruimd. De permanente tentoonstellingsruimte

werd uitgebreid met de afdeling **Gentse kunstenaars** in de zaal Prof. em. Dr. P. De Keyser. Kunstwerken van Gentse kunstenaars, die in het museum waren verspreid of in de reserves waren opgeborgen, konden aldus worden tentoongesteld. Er zijn aldaar schilderijen, pentekeningen, aquarellen, keramiek, enz. te zien van Armand Heins, Cecile Cauterman ("Henri Van Daele"), Bomhals, J. De Bruycker, A. Hellebaut, G. Langie, M. Bracke, Ev. De Buck, D. Pauwels, De Martelaere, Steux, F. Pycke, Van Hoecke, Dezeire, G. Willemsen.

Vernieuwing kon worden gebracht in de afdeling **Bakkerij**. Door de verplaatsing van de bakkerswinkel kon de afdeling beter aansluiten bij de bakkerskelder. De oude bakkerswinkel werd ingericht tot een juweeltje met de grote hulp van de Heer en Mevrouw J. Temmerman en van het huis Damme, beiden uit Gent. Zij zijn daarvoor onze grote dank waardig. In de afdeling **Bakkerij** werd een keuze van patacons en van koekprenten beter voorgesteld.

Sedert 15 juli 1972 werd een vernieuwde afdeling van het museum opengesteld, getiteld **Maatschappijen en Verenigingen**. De afdeling wil het verenigingsleven permanent in herinnering brengen door het tentoonstellen van allerlei herinneringen aan verenigingen, bonden, gilden, liga's, maatschappijen, enz. uit het Vlaamse land en inzonderheid uit Gent. Thans zijn er ondermeer verenigingsvlaggen te zien, schuttersborden, schuttersporselein, gaaivogels, erediploma's, standaarden, gelegenheidsplaketten, draagtekens en herinneringsmedalies, draaglinten, breuken, een gedenksteen en een satirische prent. Het museum hoopt regelmatig de voorwerpen en documenten te kunnen aanvullen en aanpassen. De leden en alle bezoekers kunnen het museum daarbij helpen door aan het museum af te staan wat bij hen of in hun omgeving dreigt verloren te gaan.

De reserves op de zolders in het Museum werden opnieuw geordend en beter toegankelijk gemaakt.

De Hr. G. Hebbelynck heeft er opnieuw voor gezorgd dat de toonkast met foto's van Gentse stadsgezichten driemaal werd vervangen.

Daar de gedrukte beknopte gidsen in het Nederlands en in het Engels alle verkocht waren, heeft de conservator de vroegere tekst uitgebreid en aangepast aan de huidige toestand van het museum. Voorlopig zijn ze nog in gestencilde vorm. De Museumcommissie heeft ook twee nieuwe prentkaarten laten drukken en heeft een reglement opgesteld voor het organiseren van tentoonstellingen door kunstenaars of verenigingen, evenals een reglement voor het uitlenen van voorwerpen en dokumenten.

* * *

In de voorbije periode werd een grote inspanning geleverd om door middel van tijdelijke tentoonstellingen de belangstelling voor het museum op te voeren, ook in dode periodes. Volgende exposities werden georganiseerd :

1. Van 29 december 1971 tot 31 januari 1972 "ICONOGRAFIE VAN HET OUDE SINT-ELISABETHBEGIJNHOF TE GENT" in samenwerking met de "Vrienden van het Oud-Begijnhof" te Gent. (4)
2. Van 1 april tot 1 mei 1972 : EERSTE EN PLECHTIGE COMMUNIE, VROEGER EN NU. (5)

(4) Catalogus samengesteld door R. HAESERYN, (11 gestencilde blz. in gedrukte kافت met 1 ill.) met een Ten geleide door G. Weze en "Het Sint-Elisabethbegijnhof" door Dr. J. Decavele (Uitg. 1971 Kon. Bond Ovl. Volkskundigen, Gent). Zie ook O. Vl. Zanten, jg. 47 (1972) p. 19-22 (2 ill.).

(5) Catalogus samengesteld door R. HAESERYN (IV+15+4 gestencilde blz. in gedrukte kافت en met 2 communieprentjes) met een Ten geleide door G. Weze en De 1e en de plechtige communie door Lic. R. Van der Linden (Uitg. 1972 Kon. Bond Ovl. Volksk. Gent). Zie ook O. Vl. Zanten, jg. 47 (1972) p. 106-120 (6 ill.).

3. Van 13 mei tot 11 juni 1972 : KERMISSEN. Retrospectieve tentoonstelling met schilderijen, tekeningen en pastels van Gaston WILLEMSSEN 1939-1962. (6)
4. Van 15 juli tot 31 augustus 1972 : ICONOGRAFIE VAN HET OUDE DOMINIKANENKLOOSTER (HET PAND in ONDERBERGEN), in samenwerking met de Paters Dominikanen te Gent. (7)

Deze tentoonstellingen kenden een groot, de tweede zelfs een overweldigend succes. Alle medewerkers aan de diverse tentoonstellingen worden hier nogmaals uitdrukkelijk bedankt.

* * *

Op het Museum zelf wordt herhaaldelijk een beroep gedaan voor het medewerken aan tentoonstellingen buiten het Museum. De beheercommissie doet dat graag en leent regelmatig voorwerpen en documenten uit om aldus de faam van het museum hoog te houden. In de beschouwde periode werd meegewerkt aan volgende tentoonstellingen en manifestaties :

- de opnamen voor de film "Malpertuis" te Gent en te Brugge (november 1971);
- het café chantant op 25 maart 1972 van de Rederijerskamer Marien Theeren uit Gent met o.a. een makaronkast;
- de tentoonstelling georganiseerd door het parochiaal Centrum Drogen en door de Heemkundige Kring Dronghine (mei 1972);
- de tentoonstelling Het Poppentheater in Europa te Kortrijk met foto's en documenten (26 mei-5 juni 1972);
- de etalage in het raam van de eeuwfeestviering St.-Amandsberg ten huize van G. De Moor (juni 1972);
- de tentoonstelling Oud-Nazareth in het kasteel "Goudenhove" te Nazareth met vele voorwerpen (27 mei tot eind juni 1972);
- de opnamen door de BRT voor diverse televisiefilms (o.a. Siska Van Rozemael) met foto's en voorwerpen (maart en augustus 1972);
- de tentoonstelling in het uitstalraam D-en-D-reizen Gent met een draisine (19 juni-17 juli 1972);
- de tentoonstelling « Reuzen in België en Brabant » te Heeze (Nederland) met de twee reuzenkoppen Paris en Helena en documenten over de reuzen Albrecht en Isabella (18 aug.-3 sept. 1972);
- de tentoonstelling naar aanleiding van het 100-jarig bestaan van de molen De Katte te Zelzate (aug. 1972);
- het toneelstuk "De Kersentuin" in NTG te Gent met toneelrekwisieten (sept. 1972);
- de tentoonstelling St.-Amandsberg 100 jaar in het Begijnhof te St.-Amandsberg met het schilderij "De kajuttenmarkt" (september 1972);
- het toneelstuk « Bomma » in NTG Gent met toneelrekwisieten (oktober 1972).

* * *

Bij besluit van 29 november 1971 werd Dr. R. Haeseryn door het College van Burgemeester en Schepenen belast met de taken eigen aan de functie van conservator van het Museum voor Volkskunde

-
- (6) Catalogus samengesteld door M. BROECKHOVE (11 gestencilde blz. in gedrukte kافت en 6 illustraties) met een Ten geleide door G. WEZE en De Poëtische Wereld van G. Willemsen door Roger D'EXSTEYL (Uitg. 1972 Kon. Bond Ovl. Volksk. Gent). Zie ook O. Vl. Zanten jg. 47 (1972) p. 155-157.
 - (7) Catalogus samengesteld door E. P. DE PUE (11 gestencilde blz. in gedrukte kافت met brochure en 2 prentkaarten) met een Ten geleide door G. WEZE (Uitg. 1972 Kon. Bond Ovl. Volksk. Gent).

Als conservator heeft hij volgende voordrachten gehouden :

- te St.-Amandsberg op 16 december 1971 van het Davidsfonds St.-Amandsberg over "Oude Volksgebruiken en Ambachten" aan de hand van dia's en uitleg over enkele voorwerpen uit het museum;
- te Nazareth op 26 mei 1972 bij de opening van de tentoonstelling Oud-Nazareth; hij sprak er over "Een landelijk en ambachtelijk museum te Nazareth. Rol en functie van een lokaal museum" als commentaar bij de geleende voorwerpen uit ons museum.

De grote bloei die het Gents Museum voor Volkskunde thans kent, is de vrucht van een jarenlange activiteit tot ruimere bekendmaking van de collecties van het museum. Het is echter ook in grote mate toe te schrijven aan de toegewijde en enthousiaste medewerking van het museum personeel en de Beheercommissie voor het Museum in de schoot van de Koninklijke Bond van Oostvlaamse Volkskundigen. Zonder die ploeggeest zou een conservator weinig kunnen verrichten. Ik ben daarom alle betrokken personen ten zeerste erkentelijk.

6. Bedrijvigheid van de Kommissie voor Feesten en Reizen, door de Heer Gustaaf Weze, voorzitter van de Kommissie.

Onze eerste bondsreis op 7-5-1972 (8) ging over Sint-Niklaas naar Antwerpen voor een geleid bezoek aan het vermaarde Rubenshuis, dat door de Vlaamse kunstschilder Pieter Paul Rubens gebouwd werd nadat hij een aldaar bestaand pand voor 7.600 gulden had aangekocht. Twee uren werden ons door vaardige gidsen de wetenswaardigheden over het leven, het werk en de woonst van de schilder duidelijk gemaakt.

Naar het middagmaal werd de reis voortgezet naar het Nationaal Museum van de Speelkaart in Turnhout. Door de Hr. J. Heerman, die samen met conservator Dr. E. Van Autenboer instaan voor het samenbrengen van alles wat met de speelkaart verband houdt, werd ons een beeld opgehangen over de fabricage, de betekenis, de verspreiding van en de afbeeldingen op de speelkaart.

Daarna werden in het O. L. Vrouw-Ziekenhuis te Mechelen de aldaar ondergebrachte en vermaarde 15-eeuwse "Besloten hofjes", pareltjes van de Mechelse houtsnijkunst, in ogenschouw genomen.

De tweede bondreis op 27-8-1972 (9) bracht ons naar het kasteel van Gaasbeek met zijn prachtige interieurs en hovingen.

's Middags vertrokken we naar Ath voor het bijwonen van de vermaarde reuzenomme-gang, de "Cortège des Géants" waarin we de reuzen op een nog niet geziene wijze hebben zien dansen, een folkloristisch hoogtepunt uit de Waalse folklore.

De terugtocht ging langs de Vlaamse Ardennen over Audenaarde.

De derde bondsreis op 22-10-1972 (10) had meer een kunstzinnige dan een volkskundige betekenis. Wat we te Mechelen in het Kultureel Centrum van Gaspar De Wit, in verband met zijn kunsttapijtweekunst, te zien kregen overtrof alle verwachtingen. Het was een pracht van kleuren en tekeningen, zowel deze van de naar de nieuwe als deze naar de oude patronen.

In de middag werd het Plantijn-Moretus museum te Antwerpen bezocht. Dit bezoek had een dubbel doel. Ten eerste ging het om het huis met zijn groot salon, de zaal van de tekeningen en handschriften, de winkel, het drukkersatelier, enz. te bezichtigen en ten tweede om het aanschouwen en het doorbladeren van de Polyglot- of Meertalige bijbel, een voorrecht waarvoor we de Hr. conservator Voet zeer eekentelijk zijn.

(8) Zie Mededelingenblad nr. 5/1972, p. 2 en 3.

(9) Zie Mededelingenblad nr. 8/1972, p. 7 en 8.

(10) Zie mededelingenblad nr. 10/1972, p. 8-10.

Ook werden de feestelijkheden in het Museum gedurende de Gentse Feesten 1973 (11), door de Kommissie voor Feesten en Reizen georganiseerd.

Met de traditionele vogelpik- en teerlingbakwedstrijden en de ruilbeurzen, kwam elkeen aan zijn trekken.

Het hoogtepunt was zeker de demonstratie van het kantwerken gegeven door de Kantwerkstersklub Sint-Katelijne. De belangstelling van het publiek was overweldigend zodat een 20-tal nieuwe kandidaten-kantwerksters werden opgetekend.

De pottenbakker Cruysaert uit Tielrode demonstreerde de ganse week en genoot eveneens veel bijval.

De poppenspelvertoningen en de nocturne voorstellingen in open lucht, werden ondanks het soms slechte weer talrijk bijgewoond.

7. Algemeen verslag over de inzendingen op de Alfons de Cockprijsvraag 1971 door Dr. René Haeseryn.

« De jury voor de prijs, bestaande uit de heren Dr. J. De Vriendt, Dr. R. Haesezyn, Lic. A. Van de Kerkhove, Prof. Dr. J. Vandenhoute en Lic. R. van der Linden, vergaderde op 6 oktober 1972 voor bespreking van de ingediende verslagen over de drie ingezonden werken, nl.

- **Oude Gentse Gevels, Chronologisch overzicht** onder de kenspreuk "Rust Roest" (84 blz. 113 afb.)
- **Toverij in het land van Waas — Een historisch-volkskundige studie** onder de kenspreuk "Al had ik Salomons wijsheid" (XVII+202 p. 6 afb.)
- **Volkskundige bijdrage tot de studie van de Baardmakers, de Barbiers, de Chirurgijnbarbiers en de Kappers te Gent** door X. (IV+104 p., 25 afb.)

Na voorlezing van de verslagen en grondige bespreking komt de jury tot de conclusie de derde studie "Volkskundige bijdrage tot de studie van de Baardmakers enz." voor bekroning met de A. De Cockprijs 1971 voor te stellen.

Dat betekent niet dat de studie in de huidige vorm en structuur kan worden gepubliceerd. Mocht de Raad van Beheer besluiten tot opneming van die studie in zijn reeks Uitgaven van het Alfons De Cockfonds, dan is de jury van oordeel dat de studie dient te worden aangevuld en bijgewerkt en dat rekening dient te worden gehouden met de opmerkingen ter zake van de jury.

De Raad van Beheer heeft op 24 oktober 1972 kennis genomen van dit verslag en heeft het voorstel tot bekroning aangenomen.

Na opening van de enveloppe met kenspreuk blijkt dat de auteur van de Volkskundige bijdrage de Heer Lic. Marcel Daem is. Hij wordt aldus uitgeroepen tot laureaat van de A. De Cockprijs 1971. »

Vóór de voorzitter Renaat Van der Linden aan de laureaat onder algemeen en langdurig applaus het diploma en de prijs overhandigde, behandelde hij uitvoerig de waarde van deze prijs, door de vroegere onderwerpen en prijswinnaars aan te halen, het streven van de Bond vanaf het begin om deze prijs zo hoog mogelijk aanzien te verlenen. De spreker belichtte de vele verdiensten van Marcel Daem, én als toegewijde ondervoorzitter, als bestendig helper bij alle opzoekingen, als streng vorser die het ruimste deel van zijn vrije tijd aan de volkskundige opzoekingen besteedt. Weinige lieden vermoeden hoevele uren en dagen inspanning gewijd zijn aan de voorbereiding en samenstelling van dergelijke studies. De voorzitter loofde tegelijk de Heer Theo Penneman, wetenschappelijk medewerker aan het Instituut voor Volkskunde en de Heer M. Deruelle, die ook een werk voor de prijsvraag hadden ingestuurd, maar jammer genoeg kon de jury slechts één prijs toekennen.

(11) Zie Mededelingenblad nr. 7/1972, bijlage p. 1-5.

De voorzitter prees tegelijk de leden van de Bond die tijdens de algemene vergadering van de Vereniging voor Volkskunde (Antwerpen) te Male op 29 maart 1972 een prijs toegekend kregen. De prijs 1970 ging voor het boek naar Dr. J. THEUWISSEN voor zijn studie: "Het landbouwvoertuig in de ethnografie van de Kempen". Tevens werd aan de heer M. BROECKHOVE een aanmoedigingsprijs toegekend voor zijn monografie: "De Vinkensport in Vlaanderen". De prijs voor een studie in tijdschrift verschenen werd toegekend aan Drs. S. TOP voor zijn artikel verschenen in het tijdschrift Volkskunde: "Sagenproblematiek anno 1969. Vernieuwing of stagnatie". Een prijs voor bijzondere verdienste op het gebied van de volkskunde werd toegekend aan de heer J. PIETERS voor zijn bibliografisch werk in de schoot van de Kon. Belgische Commissie voor Volkskunde.

De prijs 1971 voor een studie in boekvorm verschenen werd gesplitst. De bekroning ging naar de studie van Prof. Dr. W. L. BRAEKMAN "Middel nederlandse geneeskundige recepten" en naar het werk van juffrouw M. CAFMEYER "Van Aswoensdag tot Lichtmis".

8. Rondvraag

- de Hr. A. G. Homblé pleit voor een samenbundeling van krachten om in ploegverband zo volledig mogelijke en degelijke bijdragen over volks(genees)kundige onderwerpen tot stand te brengen. Hij stelt voor dat de leden hun onderwerp(en) door het Maandelijks Mededelingenblad kenbaar zouden maken om tot samenwerking te komen.
- Mevr. Cocriamont suggereert om gedurende de feestelijkheden in het Museum gedurende de Gentse Feesten op bepaalde plaatsen vuilnisbakken te plaatsen om de vloer vrij te houden van allerlei afval, vooral gedurende de poppenspelvertoningen.

9. Voordracht over Volkskunde en Inventaris van het Kunstpatrimonium door Lic. Renaat Van der Linden, voorzitter.

De voorzitter belichtte op gebied van de volkskunde de waarde van de werken over het kunstpatrimonium die verschenen zijn in Oost- en West-Vlaanderen onder leiding van Dr. Elisabeth DHANENS (acht van 1953 tot 1971) en van Dr. Luc DEVLIEGHER (vijf van 1965 tot 1971). In Brabant verscheen in 1971 het Deel I van de Inventaris van het Cultuurbezit in Vlaanderen, nl. "Bouwen door de eeuwen heen. Arrondissement Leuven".

In een van de volgende nummers van OVZ verschijnt het uitvoerig relaas.

De vergadering eindigde omstreeks 11.45 u. in de beste stemming waarna het noemaal plaats had in het Sint-Jorishof, Boternmarkt, Gent.

M. BROECKHOVE.

AAN ONZE LEDEN

Het einde van het jaar nadert!

Gelief vrljwlllg uw lldbljdrage over te schrijven op prk. 969.46 van de Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, Gent.

INHOUD OOSTVLAAMSE ZANTEN XLVII (1972)

I. VOLKSKUNDE IN HET ALGEMEEN

I A	Bibliografie.		
I A	2	R. Van der Linden recensie van Dr. K. C. Peeters . — Nederl. Volksk. Bibliografie. Registers en tijdschriften. Index A. Plaats- en persoonnamenindex op delen I-X, 1970. Index B. Zaaknamenindex op delen I-X, 1970 Index B. Zaaknamenindex op de delen I-X, 1970 R. Van der Linden rec. van Lea Van Roy-Peeters en Lic. A. Van Der Meulen-Corens . — Nederl. Volksk. Bibliografie. Deel XI. 'T Daghet in den Oosten, tijdschrift (1885-1914), 1971 R. Van der Linden rec. van Lic. T. De Bleyser-Anné . — Nederl. Volksk. Bibliografie. Deel XII. Eigen volk, tijdschrift (1929-1944), 1971	38 38 39 40
I B		Geschiedenis en beoefening der volkskunde	
I B	1a	Prijsvraag Alfons De Cockfonds 1973 R. Van der Linden rec. van G. I. Baert . — Brieven uit het Leieland. Deinze, 1972, 242 blz.	87 173
I B	2	R. Van der Linden rec. van Eug. Van Den Broeck . — 60ste verjaardag. Ascania Bibliotheek nr. 26. Asse, 1971, 99 blz. R. Van der Linden rec. van Antoon Viaene . — Album. Aangeboden ter gelegenheid van zijn zevenstige verjaardag. Brugge, 1970, 360 blz.	173 173
I B	1c	R. Van der Linden, A. Brysse, G. Weze, R. Haeseryn, M. D'hont, J. Martin en M. Broeckhove . — Driedaagse van het poppenspel M. Broeckhove (met verslagen van Mej. H. Depoorter, R. Haeseryn, Mevr. L. Van Dijk en G. Weze . — Jaarlijkse statutaire vergadering	186 222
I B	1e	K. De Decker . — Twintig jaar salons van de Vl. Humor, 1971 Boekbespreking. R. van der Linden Dr. R. Haeseryn . — Uit het Museum voor Volkskunde. Tentoonstelling "Iconografie van het oude St.-Elisabethbegijnhof te Gent (1971-1972) Dr. R. Haeseryn . — Eerste en Plechtige Communie, vroeger en nu. Naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling (10 april-1 mei 1972) in het Museum voor Volkskunde te Gent M. Broeckhove . — Retrospectieve tentoonstelling, kunstschilder Gaston Willemsen . Museum Volkskunde te Gent (13 mei-11 juni 1972) Personalia	37 19 106 155
I B	2	R. van der Linden . — In memoriam Luc Ebrard (1923-1971) M. Daem . — In memoriam Robert L. Creyf A. De Poorter . — Gaston Martens en de historische kerk van Nieuwenhove te Waregem M. Broeckhove . — Kunstschilder Gaston Willemsen . Naar aanleiding van een retrospectieve tentoonstelling Kermissen , Schilderijen, tekeningen en pastels 1939-1962, in het Museum voor Volkskunde te Gent (13 mei-11 juni 1972) A. De Poorter . — Leieschilder Modest Huys R. van der Linden . — Een vierklaver: Gaston Baert , 75 jaar;	40 61 88 155 171

Antoon Viaene, 70 jaar; Eugeen van den Broeck, 60 jaar,	173
Ferdi van de Vijver,, 60 jaar	
A. Brysse. — Hulde aan Z. E. H. Joris Vandenbroucke	208

II. NEDERZETTING

II B	M. Daem. — Het parochiebeeld van Wetteren aan de hand van de geschiedenis van de oude St.-Gertrudiskerk. Heemkundige bijdrage over de parochie Wetteren	93 en 139
	R. van der Linden. — Doel. Eigentijdse volkskunde. Een gans dorp "overplanten"	172
	G. P. Baert : Brieven uit het Leieland. Deinze, 1972	173

III.GEBOUWEN

III C	1 M. Deruelle. — Oude Gentse hoekjes — Klein Turkije	23
III C	2b J. Van Effelterre. — Ex-Libris Isidoor Teirlinck	92
III C	2d R. van der Linden. — Cikorei. IV Branderij. V Maalderij met molensteen en builer. VII Cikoreimolen opgetild en verplaatst te St.-Martens-Lierde	75
III D	Dr. R. Haeseryn. — Uit het Museum voor Volkskunde. De tentoonstelling "Iconografie van het oude St.-Elisabethbegijnhof te Gent" (1971-1972)	19
	A. De Poorter. — Gaston Martens en de historische kerk van Nieuwenhove te Waregem	88
	M. Daem. — Het parochiebeeld van Wetteren aan de hand van de geschiedenis van de oude St.-Gertrudiskerk. Heemkundige bijdrage over de parochie Wetteren	93
	idem	139
	R. van der Linden. — 1822 Sint-Annakapel te Zottegem 1972. Een soldaat van Napoleon en een oningewijd heiligdom	160

VI. TECHNIEK. BEROEPEN. VOLKSKUNST EN -NIJVERHEID

VI B	2 J. Van Effelterre. — Ex-Libris Isidoor Teirlinck	92
VI D	2 R. van der Linden. — Cikorei. VIII. Benamingen	178
VI E	G. Van Peteghem. — Over netten en lokfluitjes voor vogelvangst in het gewest Gent	157

VII. VOLKSPSYCHOLOGIE

VII B	4 R. van der Linden en M. Van De Perre. — Volkstypen uit Brakel	27
-------	---	----

IX. VOEDING

IX B	2b R. van der Linden. — Cikorei. IV Branderij. V Maalderij met molenstenen en builen. VII Cikoreimolen opgetild en verplaatst te St.-Martens-Lierde. VII Leon Eeman, Cikoreibrander te St.-Martens-Lierde	75
	idem. VIII Benamingen van de cikorei	178

X. ZEDEN EN GEBRUIKEN. FEESTEN EN SPELEN

X B	3 M. Broeckhove. — Voddenopkopers en speelgoed	67
-----	--	----

		Dr. R. Haeseryn. — Eerste en Plechtige Communie, vroeger en nu. — Naar aanleiding van een tijdelijke tentoonstelling (1 april-1 mei 1972) in het Museum voor Volkskunde te Gent	106
X B	7	R. van der Linden. — Utrecht. Terugkerende dode	91
X B	8	J. M. Bertelee. — Oudenaarde. Worpmotief, notities uit stadsrekeningen. Appelenwerpen op St.-Jacobsdag (1460).	90
X B	10	J. M. Bertelee. — Oudenaarde. Ros Beiaard, notities uit stadsrekeningen (1495)	91
X B	10	M. Broeckhove. — Kunstschilder Gaston Willemsen. Naar aanleiding van een retrospectieve tentoonstelling Kermissen , schilderijen, tekeningen en pastels 1939-1962, in het Museum voor Volkskunde te Gent (13 mei-11 juni 1972)	155
X B	12	J. Pieters. — Het Kalluiten. Een uitgestorven balspel in het Dendermonde	62
		J. M. Bertelee. — Kaatsspel. Notities uit stadsrekening (1469)	91

XI. SOCIALE EN RECHTERLIJKE VOLKSKUNDE

XI C		M. Van Wesemael. — Pierlala Sa Sa en de oktrooyen	42
------	--	---	----

XII. VOLKSGELOOF

XII D		R. van der Linden. — 1822, St.-Annakapel te Zottegem 1972. Een soldaat van Napoleon en een oningewijd heiligdom	160
-------	--	---	-----

XIII. VOLKSGENEESKUNDE

XIII A		A. G. Homblé. — De Phlebotomie en de invloed van de maan-gestalten in de "Gyrgie van Jehan Yperman" (1260-11331 ?) naar de handschriften van Brussel, Londen, Gent en Cambridge	2
XIII B		A. G. Homblé rec. van Dr. M. Möckli von Seggem. — Arbeiter und Medizin, 1965	38
		A. G. Homblé rec. van J. Sterly. — Heilpflanzen der Einwohner Melanesiens	120
		A. G. Homblé. — Geneeskundige volksboeken	122

XIV. VOLKSWETENSCHAP

XIV B	2	A. G. Homblé. — Geneeskundige volksboeken	122
XIV D		A. G. Homblé. — De Phlebotomie en de invloed van de maan-gestalten in de "Gyrgie van Jehan Yperman (1260-11331 ?)	2

XVI. VOLKSPOEZIE

XVI B	4	M. Van Wesemael. — Nog iets over het liedje Vera Paz	35
XVI B	4	M. Van Wesemael. — Pierlala Sa Sa en de oktrooyen	42
XVI B	4	R. van der Linden. — Rekapitulerende liederen. Twee nieuwe mannekens	52
XVI B		R. van der Linden. — Zele. - Rijmpjes en liedteksten	92
XVI B		J. De Vuyst. — Kruibeke. Modern vliegend blad	170
XVI C		Ferdi Van De Vijver. — Gitschotel '35. Vlaamse aftelrijmen	173

XVII E 1	P. Vlieghe. — Gent. Weervoorspellingen met de "zandman,"	34
----------	--	----

XIX. VOLKSTONEEL

XIX B	R. Van der Linden, A. Brysse, G. Weze, R. Haeseryn, M. D'Hont, J. Martin en M. Broeckhove. — Driedaagse van het poppenspel	186
	A. Brysse. — Hulde aan Z. E. H. Joris Vandenbroucke	208
	M. Daem. — Ledeberg. Poppentheater Den Uil	211
	C. Van Cakenberghe. — De ziel van de Antwerpse "Poesje,"	214

XX. OVERIGE VOLKSLITERATUUR

XX D	M. Broeckhove. — Humoristische verwerking van de B.T.W.	31
	R. Van der Linden rec. van K. De Decker. — Twintig jaar Saloons van de Vlaamse Humor, 1971	37
	G. De Bruycker. — Met de Franse Vlag. Volkshumor over de Fransen	82
	M. Pieters. — Sinaai. Vrolijke doodsbrieven. Actie voor het leefmilieu	164
	J. Vanwynsberghe. — Oedelem 1970. Verkiezingsgebruiken. Humoristische informatie bij de gemeenteraadsverkiezingen	167

XXI. VOLKSTAAL

XXI C	R. van der Linden. — VIII Benamingen voor de Cikorei	178
-------	--	-----

XXII. NAMEN

XXII B	M. Van Wesemael. — Nog iets over het liedje Vera Paz	35
XXII D	M. Broeckhove. — Humoristische verwerking van de B.T.W.	31

ILLUSTRATIES

1. Belle, Godshuis te Ieper ... 3. 2. Gedenkplaat Jehan Yperman ... 4. 3. Toestel voor dampbehandeling uit Hs. J. Brit. Mus. London ... 6. 4. Naald en ijzeren plaatje voor stelpen van wonden ... 7. 5. St.-Elisabethkerk van Groot-Begijnhof te Gent ... 20. 6. St.-Elisabeth Begijnhof te Gent ... 22. 7. St.-Niklaaskerk en Klein Turkije te Gent ... 24. 8. B.T.W.-humor, karnavalviering Totetrekkersgarde te Brugge ... 32. 9. Brugse Poort te Gent ... 45. 10. Vrijkaart van het poortrecht te Gent ... 47. 11. Penning ter herdenking van afschaffing oktrooien (1860) ... 50. 12. Lied "Het Manneken,, (Muide) Gent ... 55. 13. Illustratie Gents rollied "Het manneken dat kakt,, ... 56. 14. Brandtrommels en cockvuur van cikoreibranderij ... 76. 15. Trechter of vegaarbak van cikoreimolen ... 78. 16. St.-Elooiakerk te Waregem, wijk Nieuwenhove ... 88. 17. Ex-Libris I. Teirlinck ... 92. 18. Uittreksel grondplan gemeente Wetteren, wijk Overschelde ... 97. 19. Pentekening van het dorp Wetteren (1646) ... 105. 20. Communiediploma, midden 19de eeuw ... 107. 21. Communieprentje ca. 1865 ... 109. 22. Souvenircouvert, Eertse Communie ... 113. 23. Vouwbrief, Eerste Communie ... 114. 24. Communesouvenir ... 115. 25. Zich op gedekte tafel ter gelegenheid van de Plechtige Communie ... 117. 26. Parochiekerk Wetteren ca. 1705. Voorportaal ... 143. 27. Parochiekerk Wetteren ca. 1705. Zuidertransept met karvarieberg en waag ... 144. 28. Schilderij. Zicht op Schelde te Wetteren, 1828 ... 147. 29. Situering van oude en nieuwe St.-Gertrudiskerk te Wetteren op Gemeentatlas, 1844 ... 148. 30. Foto kunstschilder Gaston Willemsen ... 155. 31. Schilderij Kermis in Vlaanderen door G. Willemsen ... 156. 32. Schilderij Kleuruitbarsting ... 157. 33. Lokfluitjes voor vogelvangst ... 158. 34. Lino van St.-Annakapel te Zottegem, G. Mangeleer, 1955 ... 163. 35. Ansichtkaart Sinaai Dorpstraat ... 164. 36. Doodsbrief Olmenbomen. Sinaai 1920 ... 165. 37. Doodsbrief Gemeenteraadsleden

te Oedelem, 1970 ... 167. 38. Kaart met dialekttermen van cikorei ... 179. 39. Huldiging van poppenspeler G. De Puydt ... 198. 40. Poppenspeler J. P. Haegeman in het poppentheater Den Uil te Ledeberg ... 212.

INDEX OP DE AUTEURS

- Berteele J. M. 90, 91
Broeckhove M. 31, 68, 74, 87, 155, 186,
222
Brysse A. 189, 208
Coppens R. 72
Daem M. 61, 71, 93, 139, 211
De Bodt F. 72
De Bruycker G. 82
De Poorter A. 88, 171
De Poorter H. 244
Deruelle M. 23
De Vriendt-Mores Rosa 73
De Vuyst J. 170
De Zutter W. P. 73
D'Hont M. 201
Haeseryn, R. 19, 106, 199, 227, 229
Homblé A. G. 2, 38, 120, 122
Janssens A. 70
Lafort W. 71
Martin J. 204
Moens-Lambrechts B. S. 69
Paerewyck M. 69
Pieters J. 62
Pieters M. 164
Van Cakenberghe C. 214
Van De Perre M. 27
van der Linden R. 27, 37, 38, 39, 40,
52, 75, 91, 92, 160, 172, 173, 178, 186
Van De Vijver F. 70, 173
Van Dijk L. 226
Van Effelterre J. 69, 92
Van Heghe G. 71
Van Peteghem G. 157
Van Quaille L. 70
Van Wesemael M. 35, 42
Van Wynsberghe J. 167
Vlieghe P. 34
Weze G. 191, 233
-

KONINKLIJKE BOND DER OOSTVLAAMSE VOLKSKUNDIGEN

Vereniging zonder winstoogmerk

De Bond bevordert de studie van de volkskunde en geeft sedert 1926 het tweemaandelijks tijdschrift « Oostvlaamse Zanten » uit, waarin volkskundige bijdragen en de uitslagen van de enquêtes in Vlaanderen gepubliceerd worden.

De Bond schrijft ten laste van zijn Alfons de Cockfonds tweejaarlijkse prijsvragen over volkskundige onderwerpen uit, organiseert voordrachten, tentoonstellingen en reizen.

Raad van Beheer van de Bond : ere-voorzitter : E. Boonen; voorzitter : Lic. R. van der Linden; ondervoorzitters : Lic. M. Daem en J. Pieters; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; leden : J. De Vriendt, Dr. R. Haeseryn, G. Hebbelynck, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, R. Tondat, F. Van Bost, Prof. Dr. P. J. Vandenhoute, Lic. A. Van den Kerkhove, G. Van Peteghem en G. Weze.

Dagelijks bestuur van de Bond : voorzitter : Lic. R. van der Linden; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeesteres : H. Depoorter; leden : Dr. R. Haeseryn en G. Hebbelynck.

Kommissie voor volkskundige Enquêtes : voorzitter : Lic. R. van der Linden; leden : M. Broeckhove, Lic. M. Daem, Dr. R. Haeseryn, J. Pieters en G. Weze; adviseurs : Lic. H. Arens en M. Van Wesemael.

Kommissie voor feesten en reizen : voorzitter : G. Weze; leden : M. Broeckhove, G. Hebbelynck, F. Van Bost en G. Van Peteghem.

Het Museum voor Volkskunde, gesticht door de Bond in 1927 in het voormalige Museum voor Oudheden, Lange Steenstraat, is sedert 1962 overgebracht naar het Kinderen Alynhospitaal, Kraanlei 63, Gent. De Bond ondersteunt het Museum dat de stad Gent bij besluit van 27-9-1931 in bescherming heeft genomen. Het staat onder toezicht van een kommissie bestaande uit vertegenwoordigers van het Stadsbestuur en van de Bond.

Beheerkommissie Museum voor Volkskunde : erevoorzitter : E. Boonen; voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter en konservator : Dr. R. Haeseryn; sekretaris : M. Broeckhove; penningmeester : G. Hebbelynck; leden : H. Depoorter, Lic. L. Hoste, G. Rouquart, F. Van Bost, Prof. P. J. Vandenhoute, Lic. R. van der Linden en G. Van Peteghem.

Dagelijks bestuur en aankoopkommissie van het Museum voor Volkskunde : voorzitter : G. Weze; ondervoorzitter en konservator : Dr. R. Haeseryn; penningmeester : G. Hebbelynck; sekretaris : M. Broeckhove.

(Vervolg van tweede biz. van de kaft).

van z.g. « Frankische Boerderijtypen en hun geografische Verspreiding in ons Land, door Cl. Trefois — De Draak van het Belfort van Gent in de Folklore, door Cl. Trefois — De Tuinepotgieterij te Gent, door J. Boes — Galerij van Gentsche Typen door E. Andelhof — De Magie van het Poppenspel, door F. Van Es en anderen — Devotie tot de Heilige Donatus, door M. Broeckhove — Sint-Kristoffel. Legenden. Verering, Verspreiding, door R. van der Linden — Kinderspelen en Liedjes uit het Land van Dendermonde, door Mevr. L. Bataille-Hiel — Leerknappen in de kunstambachten te Gent 14e en 15e eeuw, door M. Daem — Register op G. Celis : Volkskundige Kalender . . . door F.M. Oibrechts — De Groei en Bloei van de Arteveldefiguur in de Vlaamse Volksziel, door J. Vermeulen — Bijdrage tot de volkskunde van Moerzeke, door J. Laureys — Vrolijke Doodsbrieven vol humor en gal (avec un résumé en français), door R. van der Linden en G. Simons — Duiventorens in Oost-Vlaanderen, door O.S. Depraet — Waasch Sagenboek, door F. Van Es.

Lidmaatschap Bond Oostvl. Volkskundigen : Jaarlijkse bijdrage gewoon lid : 250 F; gezinslid : 75 F (zonder tijdschrift); gepensioneerde : 200 F; beschermend lid : 500 F; steunend lid en maatschappijen : 1000 F (BTW inbegrepen).
Abonnement op Oostvlaamse Zanten voor niet-leden (bibliotheken, instellingen, boekhandel, verenigingen, enz.) : 300 F; buitenland : 350 F per jaargang (BTW inbegrepen).